

OSREDNJA
KNJIŽNICA
CELJE

OSREDNJA KNJIŽNICA CELJE
Muzejski trg 1 a
3000 CELJE, p.p. 17

POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI 3310 ŽALEC

1-2/98
leto 67

Hmeljar

JANUAR-FEBRUAR 1998, ŽALEC, S. 1 - 24

ISSN 1318 - 6183

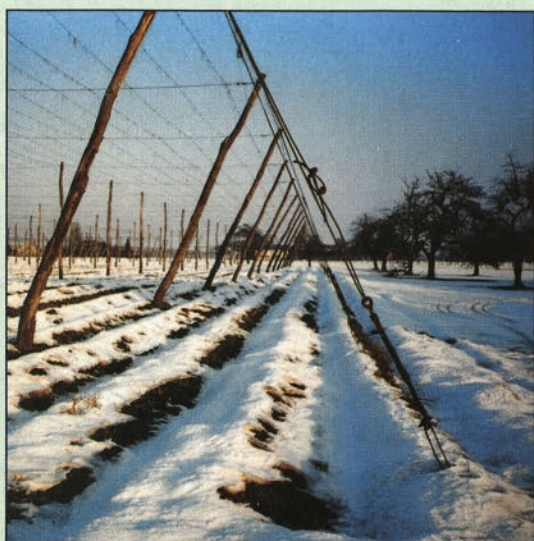

foto: M. ZUPANČIČ & M. VERONEK

VSEBINA

SPOŠTOVANI HMELJARJI !	3
IZ URADNIH LISTOV	4
OBVESTILO HMELJARJEM	4
ZAPOSLOVANJE SEZONSKE DELAVNE SILE V HMELJARSTVU V LETU 1998	5
POROČILO O DELU HMELJNE KOMISIJE V LETU 1997	6
HMEZAD EXPORT-IMPORT NA POTI K ISO 9002	8
ALI LAHKO PUSTIMO HMELJIŠČA POČIVATI TUDI V NAŠIH RASTNIH RAZMERAH ?	10
DESET LET USMERJENIH PRŠENJ PROTI HMELJEVI PERONOSPORI V KOROŠKIH HMELJIŠČIH	11
HMELJ NA TLEH - PRETEŽKE RASTLINE ALI PRESLABA VODILA ?	14
36. SEMINAR O HMELJARSTVU	16
NA INŠTITUTU SO SE KADROVSKO OKREPILI	17
NAKAZOVANJE DOHODKOV NA RAČUNE	20
NAPOVED DOHODNINE ZA LETO 1997	20
UKINITEV FINANČNIH INTERVENCIJ	21
ZGODOVINA - Izpred 60 let	22

(foto M. Veronek)

S krožno brano odorano hmeljišče. Kar je dobro se pri nemških hmeljarjih hitro uveljavi, glasno pa pokažejo tudi na pomanjkljivosti.

(foto M. Veronek)

Betonska žičnica po francoskem vzoru v preizkusu v Hallertau. Stebri so vkopani 140 cm globoko. Povečan razpon povzroča težave pri obiranju.

Revija Hmeljar

Strokovna revija s področja hmeljarstva
Žalskega tabora 2, 3310 Žalec

Izdajatelj in založnik: Hmeljarsko združenje Slovenije

Glavni in odgovorni urednik: Martina Zupančič; Urednik strokovne priloge: Vlasta Knapič; Člani uredniškega odbora: Marjana Natek, Franc Puklavec, Marjan Drobne, Janez Luževič, dr. Lojze Četina, mag. Iztok Košir, mag. Marta Dolinar, Jože Brežnik, Drago Gajšek, Vinko Drča, Irena Friškovec; Lektor: Anka Krčmar

Tisk: HARI tisk, Dobriša vas 36, Petrovče; Frekvenca: 12 - krat letno

Revija je po mnenju št. 23/40 pristojnega organa uvrščena med proizvode informativnega značaja, za katerega se plačuje davek od prometa proizvoda po 5 % stopnji.

Naklada: 700 izvodov

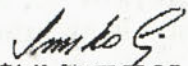
SPOŠTOVANI HMELJARJI !

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je ob upoštevanju stanja v hmeljarstvu sprejelo **naslednje ukrepe**:

1. **Cena za certificiranje hmelja**, ki jo bo plačal hmeljar, bo kljub višjim stroškom enaka lanskoletni ceni, in sicer znaša 2 SIT za kg hmelja. Razliko do polne cene certificiranja bo pokrivalo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Slovenije iz proračunskih sredstev.
2. Na Ministrstvu za delo in socialne zadeve smo s predstavniki Interesnega združenja hmeljarjev uspeli doseči ustrezen dogovor za **zaposlovanje sezonske delovne sile**. Za sezonska dela v hmeljarstvu bodo uvedena za zaposlovanje domače delovne sile t. i. javna dela. Za zaposlovanje tujcev pa smo se dogovorili za ustrezen, poenostavljen sistem. Informacije v zvezi s tem lahko dobite na Interesnem združenju za hmeljarstvo.
3. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano predlaga hmeljarjem, naj se odločijo, da Institut za hmeljarstvo in pivovarstvo postane javni raziskovalni zavod, in sicer kot samostojni del v okviru edinega javnega raziskovalnega zavoda s področja kmetijstva – to je Kmetijskega instituta Slovenije. To predlagamo iz naslednjih razlogov:
 - v Sloveniji bo s področja kmetijstva le en javni raziskovalni zavod
 - javni raziskovalni zavod ima bistvene ugodnosti – prednosti pri financiranju delovanja
 - če je inštitut javni raziskovalni zavod in ima status neodvisne institucije, lahko Hmeljna komisija deluje pri njem;
4. V predlogu proračuna za leto 1998 so predvidene naslednje **subvencije**:
 - subvencija za sadike hmelja, ki je namenjena Institutu za hmeljarstvo, ki pridela brezvirozni material za potrebe hmeljarjev in ga razdeli hmeljarjem, predvidena višina postavke, ki bo izplačana v obdobju začasnega financiranja, bo 50 mil. SIT;
 - subvencija, namenjena delni izravnavi stroškov po ha površine, in sicer se bo dodeljevala po ha zasažene površine in površine v premeni. Predvidena višine te postavke je 300 mio SIT. Predvidevamo, da bomo v času začasnega proračuna lahko izplačali 50% višine subvencije in po sprejetju proračuna (predvidoma v mesecu avgustu, drugo polovico). Skupna višina subvencije bo znašala predvidoma 117 837 SIT/ha. Ta subvencija pomeni 57% no povečanje sredstev, namenjenih za hmeljarstvo, v primerjavi z letom 1997 – ta ukrep nadomešča dosedanje podporo pri pripravi hmelja za izvoz.
 - Poskusili pa bomo zagotoviti tudi subvencijo pri pripravi za izvoz hmelja za letnika hmelja 1996 in 1997, v enaki višini na kilogram hmelja kot doslej
 - Hmeljarji pa bodo lahko kandidirali za določena sredstva v okviru skupnih postavk (strukturne spremembe, podpora občinam, podpora zadružništvu ...). Hkrati pa se v okviru proračuna financira tudi strokovno svetovalno delo na področju hmeljarstva.

Na koncu Vam želimo uspešno letošnjo sezono, čim boljši pridelek tako po kakovosti, kot količini in konsolidacijo svetovnega trga s hmeljem !

Ljubljana, 20. Jan. 1998

Ciril SMRKOLJ
Minister za kmetijstvo,
gozdarstvo in prehrano

IZ URADNIH LISTOV

V Uradnem listu RS z dne 5. 2. 1998 se v uredbi o finančnih intervencijah navajajo za namen hmeljarstva naslednje postavke:

18. čl. A: **Sadike hmelja** in sicer ta sredstva pridobi IHP, ki sadike odda pridelovalcem in to za superelito 195 SIT/KOS in za elito 80 SIT/KOS.

18. čl. B: **Podpora hmeljarstvu** z namenom izravnave stroškov pridelave v višini 59 000 SIT/ha hmeljišča oz. hmeljišča v premeni. Upravičenci so fizične in pravne osebe, ki se ukvarjajo s pridelavo

hmelja. Površino hmeljišča je potrebno pravočasno najaviti hmeljni komisiji, da je posajena ali se nahaja v premeni, ki lahko traja do dve leti. Upravičenci pridobijo sredstva na podlagi zahtevka na predpisanem obrazcu. Zahtevku je potrebno priložiti potrdilo hmeljne komisije o prijavi celotne površine, za katero se uveljavlja subvencija.

Rok za vložitev zahtevkov je do 20. feb. 1998.

OBVESTILO HMELJARJEM

**ZAVOD ZA ŽIVINOREJO IN VETERINARSTVO
CELJE**

ENOTA ZA KMETIJSKO SVETOVANJE ŽALEC
Žalskega tabora 1, 3310 Žalec, tel. 063 717 388

**INŠTITUT ZA HMELJARSTO IN
PIVOVARSTVO ŽALEC**

H M E L J N A K O M I S I J A
Žalskega tabora 2, 3310 Žalec

Žalec, dne 9. 2. 1998

Obveščamo Vas, da je v zvezi z uredbo o uvedbi finančnih intervencij za ohranjanje in razvoj kmetijstva ter proizvodnje hrane v prvem polletju leta 1998 (Ur. l. št. 8/98 z dne 5. 2. 1998), dana podpora hmeljarstvu za izravnavo stroškov pridelave v višini 59.000,- SIT na hektar hmeljišča oziroma hmeljišča v premeni.

Za uveljavitev omenjene podpore je potrebno:

1. Vsak hmeljar mora precizno in čitljivo izpolniti **PODATKE O UPRAVIČENCU, KI VLAGA ZAHTEVEK ZA FINANČNO INTERVENCIJO V KMETIJSTVU** na priloženem obrazcu z navodili,

2. potrjeno **PRIJAVO PRIDELAVE HMELJA V LETU 1998**, ki jo potrdi Hmeljna komisija, predloži tistemu, ki bo zahtevek izdelal,

3. **ZAHTEVEK ZA PODPORO** na predpisanem obrazcu bo izpolnila Kmetijska zadruga za pogodbene kmete, ali Kmetijska svetovalna služba za tiste, ki niso vezani s pogodbami na zadrugo.

Rok vložitve zahtevkov na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je 20. februar 1998, zato vzamite zadevo resno in pravočasno, to je do 18. 2. 1998 najkasneje oddajte vloge na svojo zadrugo oz. Kmetijsko svetovalno službo.

V prilogi ste hmeljarji po pošti prejeli Prijavo o pridelavi hmelja v letu 1998 v treh izvodih s prošnjo, da jo podrobno pregledate, popravite oziroma dopolnite njeno vsebino, ki bo upoštevala stanje pridelave v letu 1998.

Ažurirano prijavnico **prinesite** na sedež Hmeljne komisije, Cesta Žalskega tabora 2 v Žalcu, v **četrtek, petek, ponedeljek in torek**, to je 12., 13., 16. in 18. februarja 1998 od 9. do 13. ure, kjer Vam bomo potrdili prijavo, katere en izvod bo kot priloga zahtevku za subvencijo, en izvod ostane hmeljni komisiji, enega pa hranite, kot dokazilo prijave pri priglasitvi hmelja.

OPRAVIČILO

V zadnji številki Hmeljarja 11-12/97 je bila na str. 165 v razpisu Hmeljarskega združenja Slovenije- GIZ pomotoma objavljena pristojbina za nove člane 1500 DEM namesto pravilno 1000 DEM v tolarški protivrednosti. Prav tako je pravilna telefonska številka HZS 063 - 716 - 894.

Za napako se opravičujemo !

ZAPOSLOVANJE SEZONSKE DELOVNE SILE V HMEJARSTVU V LETU 1998

NAJNOVEJŠE INFORMACIJE

V decembrski številki Hmeljarja smo vas seznani o zaostrenih pogojih pri zaposlovanju tujcev za opravljanje kratkotrajnih sezonskih del v hmeljarstvu glede na nov izvedbeni predpis Zakona o zaposlovanju tujcev, objavljen v Uradnem listu RS, št. 54/97.

Obvestili smo vas tudi o akciji, ki je potekala prek Hmeljarskega združenja, da bi se pri kratkotrajnih sezonskih delih v kmetijstvu, ne zahtevala tako obsežna dokumentacija za izdajo delovnega dovoljenja. Največji problem pa so vsekakor stroški za dokumentacijo prihoda na delo, ki bi kar trikratno presegli zaslužek sezonskega delavca za npr. štirinajstdnevno sezonsko delo. Poseben problem pa predstavlja predhodno opravljen zdravstveni pregled in notarsko overovljen slovenski prevod zdravniškega spričevala.

Glede na odziv potencialne delovne sile, se namreč nihče ni bil pripravljen pod takšnimi pogoji prijaviti za delo. Zato smo se s kmetijskim ministerstvom na Ministrstvu za delo dne 16. Januarja 1998 uspeli dogovoriti za poenostavitev pridobitve delovnega dovoljenja za tujce oz. za sezonsko delovno silo.

Potrebno delovno silo za opravljanje kratkotrajnih sezonskih del v hmeljarstvu bomo tako pridobili z razpisom javnih del in za razliko pridobitev tujcev s sistemom pridobitve delovnega dovoljenja, kot je še veljalo za leto 1997.

Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo ter občine, v katerih pridelujejo hmelj, bodo naročniki javnega dela. Izvajalec javnih del v imenu pridelovalcev hmelja pa bo Hmeljarsko združenje Slovenije.

Javno delo se bo organiziralo in izvedlo pri pridelovalcih, ki bodo sporočili svoje potrebe Zavodu za zaposlovanje in Hmeljarskemu združenju. Izbor delavcev za javno delo se bo izvedel po programu javnih del med prijavljenimi nezaposlenimi iskalci zaposlitve na zavodu za zaposlovanje.

Vse potrebne informacije v zvezi z zaposlovanjem delovne sile boste dobili na Območnem Zavodu za zaposlovanje in na Hmeljarskem združenju Slovenije.

Da bomo še za letošnje leto pridobili delovna dovoljenja s poenostavljenim postopkom, se iskreno zahvaljujemo za razumevanje obema ministrstvom:

Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve in Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Za izvedbo javnega dela pri opravih v hmeljarstvu je pripravljen Program javnih del in je bil 26. Jan.

1998 dostavljen Republiškem zavodu za zaposlovanje – kontaktna oseba je ga. Draga Kšela.

Posamezni pridelovalci hmelja, ki želijo pridobiti domačo sezonsko delovno silo in tudi vse morebitne nadaljne informacije, naj javijo svoje potrebe Hmeljarskemu združenju – g. Korentu na telef.: 063-715 – 823, zatem pa urejajo pridobitev sezonske delovne sile na območnih zavodih z delavci zavoda, ki so za to pooblaščen, in sicer za:

Območno enoto zavoda Maribor: Jasna Božič

Območno enoto zavoda Ptuj: Markovič

Območno enoto Slovenska Bistrica: Alenka Pečovnik

Območno enoto zavoda Velenje (za Zg. Savinjsko in Šaleško dolino in Koroško regijo): Jože Seme in Majda Kolar

Območno enoto Sevnica: Karmen Stare

in za

Območno enoto zavoda Celje: Vera Hvala.

Vili Korent

(foto M. Zupančič)

Brez sezonske delovne sile ob delovnih konicah v hmeljarstvu ne gre.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

V novem letu bi radi odprli novo rubriko Vaših vprašanj in odgovorov. Vsi, ki želite kakšen strokovni, pravni ali ekonomski nasvet, se lahko obrnete na uredništvo revije, mi pa Vam bomo poizkusili najti odgovor.

POROČILO O DELU HMELJNE KOMISIJE V LETU 1997

3.6 HMELJNA KOMISIJA

Poročilo Hmeljne komisije za leto 1997 vsebuje:

- pravno ureditev in financiranje in
- poročilo o opravljenem delu v letu 1997.

3.6.1 Pravna ureditev in financiranje

Obstoj in delovanje Hmeljne komisije je določeno z odločbo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano republike Slovenije, številka 321-4-20/92 od dne 11. 12. 1992, kot strokovnega organa ministrstva pri Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec v Žalcu. Po navedeni odločbi so v komisiji:

- *predsednik* Janez Luževič, dipl. ing. agr.,
- *namestnik predsednika* mag. Milan Žolnir,
- *član* Jože Brežnik, dipl. ing. agr.;
- *član* Martina Zupančič, dipl. ing. agr.,
- *član* Damjan Finžgar, dipl. ing. agr.,
- *član* dr. Janez Zupanc *in*
- *tajnik* Marijan Drobne, dipl. ing. agr.

Financiranje Hmeljne komisije je potekalo skladno z določili Pravilnika o kakovosti hmelja, na osnovi Odredbe o ceniku za certificiranje hmelja in hmeljskih proizvodov letnika 1996, ki jo je izdalo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, številka 321-4-18/96, in sicer z 2,- SIT za kilogram, za hmelj in hmeljne proizvode letnika 1997 pa po akontaciji 2,- SIT za kilogram, do izdaje Odredbe o ceniku za letnik 1997.

3.6.2 Opravljeno delo

Hmeljna komisija je opravljala dela predpisana z Odločbo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano o njenem imenovanju in s Pravilnikom o kakovosti hmelja, na sejah, v odborih, posamezni zadolženi strokovni delavci in tajnik komisije.

Vsi člani v hmeljni komisiji, odboru za vzorčenje in odboru za pritožbe, razen tajnika, so delali volontersko.

3.6.2.1 Delo v hmeljni komisiji in odborih

V letu 1997 je imela hmeljna komisija pet sej. Na seje so bili vabljeni poleg članov tudi predstavnica Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, po potrebi pa tudi drugi.

Seje so bile sklepčne, kljub stalni odsotnosti dveh članov, zadovoljiva je bila tudi udeležba vabljenih.

Na sejah so obravnavali:

- pogodbo med IHP in MKGP HK o koriščenju poslovnih prostorov in o opravljanju

računovodskih in nekaterih upravnih poslov, za kar HK plačuje IHP letno 970.000.- SIT v mesečnih obrokih;

- ocenjevanje priglašene hmelja, kot nalogo, ki jo HK izvaja s pomočjo pooblaščenih ocenjevalcev. Za zagotavljanje in dviganje nivoja strokovnosti pri ocenjevalcih, je HK uvedla in organizirala s pomočjo IHP "Seminar za ocenjevalce hmelja". Seminar so uspešno opravili: Dragica Drnulovec, Silvo Podbregar, Vinko Razdevšek, Bruno Rednak, Vinko Pavlinc, Milenko Rojnik, Franc Cilenšek, Jože Koletnik in Davorin Vrhovnik. Vsi imajo pooblastila HK za ocenjevanje kakovosti priglašene hmelja.
- uničevanje divjega in podivjanega hmelja v letu 1997 so v glavnem prevzeli Upravni organi v občinah, kjer sadijo hmelj. HK je upravnim organom nudila pomoč pri obveščanju o pomembnosti in nujnosti tega dela in o žariščih tega problema v posameznih hmeljarskih okoliših;
- HK je zaradi zamude pri odpremi hmelja (sprememba predpisov pri izvozu v države EU) podaljšala čas priglaševanja hmelja do 15. 3. 1997.
- certificiranje hmelja letnika 1995, ki je bil v prometu, je bilo opravljeno od 4. 9. 1995 do 14. 8. 1996. in sicer: v prometu je bilo 3.928.781 kg hmelja, kontrolnih potrdil je bilo izdanih 390 za 3.660.709 kg, razlika 268.072 kg hmelja ni ustrezala predpisom za izdajo kontrolnega potrdila;
- pridelavo hmelja letnika 1996, ki ga je bilo na 2.365 hektarjih pridelanega 3.606 ton ali 1.525 kg/ha. Ob obravnavi je HK sprejela in posredovala vsem hmeljarjem ugotovitve in napotke o obnovi hmeljišč, sortnem sestavu, izboru sadik, higieni pri obdelavi, o pridelavi kakovostnega hmelja, potrebi po nenehnem dopolnjevanju znanja in poznavanju zakonodaje;
- plan pridelave hmelja v letu 1997, ki je predvideval pridelavo na 2.318 hektarjih 4.000 ton hmelja;
- predvideno realizacijo finančnega poslovanja za čas od 1. 9. 1996. do 31. 8. 1997, ki izkazuje 7.603.471 SIT stroškov, 7.541.004 SIT prihodkov in negativne razlike 62.467 SIT, ki pa bo najverjetneje pokrita s prihodki od certificiranja v naslednjih dveh mesecih.
- predračun za obdobje od 1. 9. 1997 do 31. 8. 1998, ki temelji na obravnavani realizaciji in predvideva 7.250.422 SIT stroškov in 7.260.000 SIT prihodkov. Ustvarjeni prihodki so možni ob

predvideni manjši prodaji hmelja (cca 3.300 ton) le pri ceni 2,2 SIT za kg certificiranja hmelja in hmeljnih proizvodov;

- organizacijo vzorčenja hmelja letnika 1997, ki je bila 12. 9. 1997 v prostorih Hmezada Export - Import v Žalcu;
- popravke Pravilnika v zvezi z "akreditiranim" laboratorijem in zahtevami trga po nekovinskih zalivkah na reciklažnih vrečah za hmelj;
- dokončno finančno realizacijo za čas od 1. 9. 1996 do 31. 8. 1997, ki izkazuje stroškov 7,601.726 SIT in prihodkov 7,601.500 SIT;
- certificiranje hmelja letnika 1996 za promet, ki ga je bilo s 398 izdanimi kontrolnimi potrdili 3,063.763 kg, brez kontrolnega potrdila 160.220 kg in skupaj v prometu 3,223,983 kg. Ker je na zalogi ostalo po 2. 9. 1997 še precej hmelja letnika 1996, bo ob certificiranju letnika 1997 prikazan tudi certificiran hmelj letnik 1996;
- poslovnik HK je bil v 1. in 2. obravnavi;
- posamezne probleme financiranja analiz, revije Hmeljar, nadalje presojo predpisov v zvezi z dovoljenji postavitve opore hmelju, izvajanja odloka o ravnanju s komunalnimi odpadki in posredovala pobude za rešitev teh vprašanj.

Odbor za vzorčenje je delal v sestavu: predsednik, mag. Milan Žolnir, mag. Iztok Košir, oba iz IHP, Andrej Natek dipl. oec. iz Hmezada Export-Import, Marko Gominšek kmet.ing iz Kmetijstva Žalec, Jože Čas kmet - hmeljar, Marjan Ribič dipl. ing. agr. kmet - hmeljar, Franc Šilak kmet. ing. iz KK Ptuj, Jože Irmančnik kmet. ing. iz KZ Petrovče in Marijan Drobne dipl. ing. agr. tajnik HK. Vzorčenje je bilo 12. 9. 1997, v prostorih Hmezada Export-Import v Žalcu. Pri vzorčenju so bili prisotni vabljeni predstavniki MKGP, HZS, hmeljarski starešina, strokovni delavci IHP, pooblaščen ocenjevalci in ostali člani HK.

Po prikazanih pogojih rasti hmelja v tem letu, ki so bili zelo ugodni za rast in razvoj rastline, istočasno pa neugodni za zaščito rastlin pred boleznimi, in prikazani kemijski kakovosti, ki dosega višje povprečne vsebnosti alfa kislin, ko preteklo leto (ponekod do 4 %), je odbor pregledal 183 pobranih vzorcev hmelja: 39 sorte savinjski golding, 115 aurore, 20 bobka, 5 celeje in 4 magnuma, in jih razvrstil: 50 vzorcev ali 27 % v I. kakovostni razred, 83 ali 45% vzorcev v II., 27 ali 15% vzorcev v III., 23 ali 13% vzorcev pa je zaradi zdrobljenosti izločil.

Odbor za reševanje sporov pri ocenjevanju priglašenega hmelja, ki ga sestavljajo: predsednik Janez Luževič, dipl. ing. agr., mag. Marta Dolinar in Irena Friškovec, dipl. ing. agr. v tem letu ni dobil nobene pobude za presojo ocenjevanja.

3.6.2.2 Ocenjevanje kakovosti hmelja

Vizualno ocenjevanje hmelja in razvrščanje v kakovostne razrede so v letu 1997 opravljali naslednji ocenjevalci: Silvo Podbregar, Vinko Razdevšek, Bruno Rednak, Jože Ocvirk, Vinko Pavlinc, Franc Cilenšek in Davorin Vrhovnik. Ocenjevalci so pregledali, vzorčili in ocenili ves priglašen hmelj letnik 1996 do 15. 3. 1997 in letnik 1997 do konca decembra 1997 v certifikirnicah: Hmezad Export-Import v Žalcu, Jošthop v Gotovljah, Kmetijstvo Žalec v Šempetru in Unihop v Radljah ob Dravi.

3.6.2.3 Delo tajnika

Tajnik je opravljal upavne posle HK, vodil evidenco pridelave hmelja, vodil dela certificiranja in izdajal kontrolna potrdila za priglašeni hmelj, pripravil program in organiziral seminar za usposabljanje ocenjevalcev hmelja, izdelal predlog poslovnika HK za razpravo, opravil ogled pridelovanja hmelja pri pridelovalcih, kontroliral predelavo hmelja in prisostvoval na seminarju in drugih strokovnih posvetih in sestankih hmeljarjev.

Marijan Drobne

OGLAS

Zaradi prenehanja s proizvodnjo, ugodno prodamo naslednjo hmeljarsko opremo:

- obiralni stroj Bruff
- zračni ogrevalec Wolf
- plug za odoravanje hmelja - Čeh
- bočni disk za odoravanje od drogov
- kultivator Tiller
- prikolica za prevoz hmeljske trte tip TS - HP 3,5 (2 kom)

- trgalnik hmelja
- rezalnik za hmelj RH-4 (kombiniran)
- stiskalnica za hmelj
- rezalnik in odoralnik (kombiniran)
- bočni rezalnik.

Vse informacije dobite na telefonu: 068 81 221 in sicer od 7. do 8. ure.

HMEZAD EXPORT-IMPORT NA POTI K ISO 9002

V konkurenčnem svetu, predvsem v svetu, ki ga karakterizirata velika ponudba ter izreden razvoj sredstev za predstavljanje te ponudbe potencialnim kupcem, postaja zadovoljna in stalna vračajoča se stranka, tako rekoč edini pravi vir blagostanja podjetja. Takšen namen pa nima zgolj zaradi tega, ker šele ona omogoča realizacijo proizvoda oziroma storitve na trgu, ampak predvsem zato, ker je zadovoljna stranka najboljša propaganda za proizvod in storitev.

Tako pa razmišlja tudi konkurenca, zato se bitka na konkurenčnih trgih vse bolj odvija na naslednjih področjih:

- sposobnosti ponudnikov proizvoda ali storitve, da zadovoljijo vedno zahtevnejša pričakovanja strank
- sposobnosti osvajanja miselnosti, da ima kakovost storitve v filozofiji podjetja prioriteten pomen
- v iskanju in ponudbi konkurenčnih prednosti.

Rezultati številnih raziskav, opravljenih v razvitih deželah, dokazujejo, da so najpomembnejši dejavniki konkurenčnosti podjetja, po svojem vplivu razvrščeni takole:

1. kakovost
2. rok
3. cena

Ti trije dejavniki so medsebojno tesno povezani prek celovitega obvladovanja kakovosti oziroma poslovanja ali povedano drugače: iz urejenega sistema proizvodnje in storitev, podjetje na trg ne more poslati nekakovostnega izdelka.

S tržnega vidika **kakovost torej pomeni zadovoljitev kupčevih želja in pričakovanj.**

Ta pričakovanja se kontinuirano spreminjajo. V prihodnjih letih ne bo dovolj, da se bomo izognili kupčevemu razočaranju. Iz konkurenčnih razlogov

bomo prisiljeni kupcu dati prijetno presenečenje glede na njegova pričakovanja. Skratka: morali bomo biti boljši.

Danes se je sistem celovitega obvladovanja kakovosti razvil do take stopnje in je tako pomemben, da je standardiziran. **Mednarodna organizacija za standardizacijo ISO** je leta 1987 izdala serijo standardov ISO 9000, ki so osnova za poenotenje postopkov za sistemsko zagotavljanje kakovosti izdelkov in storitev. Tako je tudi slovenski Urad za standardizacijo in meroslovje prevedel in izdal te standarde pod oznako SIST/ISO 9001/9002/9003/9004.

ISO 9002 se nanaša na zagotavljanje kakovosti v nabavi, proizvodnji in na kontrolo kakovosti. Cilj teh standardov je poenotenje sistema obvladovanja kakovosti v podjetjih, z vgrajenimi specifičnimi zahtevami izdelkov in proizvodnje oz. storitev.

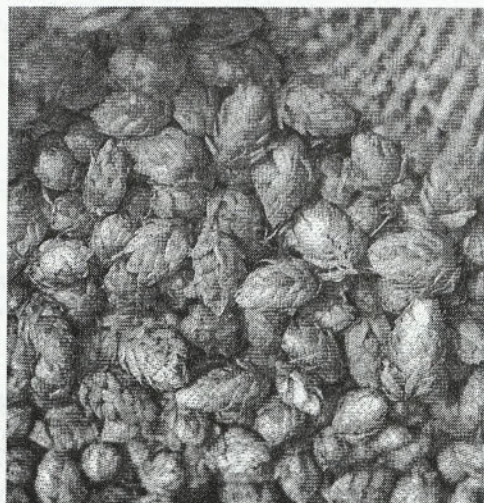
Uporabo teh standardov lahko pri svojih poslovnih partnerjih preverjajo podjetja sama. Vendar pa je to delo precej drago in zamudno, zato se vse bolj uveljavlja t.i. **certifikat za sistem kakovosti.**

Certifikat za sistem kakovosti je pridobljen na osnovi neodvisne presoje, ki jo opravi pooblaščen ustanova in potrjuje, da je podjetje sposobno izdelovati kakovosten izdelek, obenem pa kupcu zagotavlja, da so izdelki, ki jih kupuje, izdelani skladno z mednarodnimi standardi o zagotavljanju kakovosti. Najprej so standarde prisiljena uporabljati podjetja, ki izvažajo. Ker je tudi naše podjetje več kot 90% ni izvoznik, je to nujno čim prej urediti in si s tem pridobiti tudi tržno prednost pred ostalimi. Tudi nekateri naši kupci ga že imajo, vendar le za posamezne dele, za celoto, pa še nobeden. Kupci, ki certifikat že imajo, si želijo, da bi ga kot njihovi dobavitelji imeli tudi mi, da bomo kot dobavitelji še lahko tudi v prihodnje ostali.

Zato mislimo, da bi bila to ena izmed naših prednosti. Še daleč bolj pomemben, pa bo naš drugi korak, ko bomo med prvimi na svetu, poskusili te zahteve speljati vse do njive. Zahteva je za vsakogar, ki pozna predpise standarda, zelo zahtevna. Mi smo jo že začeli s posameznimi koraki pred tremi leti in sicer z uvajanjem delovnega koledarčka. Zato bi vas ob tej priliki prosila, da se ga čim prej vsi navadite uporabljati in izpolnjevati. Vsekakor ga bo potrebno še dopolniti, vendar pa je zastavljena pot zanesljivo že dobra. Če bomo s tem uspeli, jo to ena izmed naših bistvenih prednosti pri prodaji v bodoče.

Zato si je naše podjetje tudi zastavilo naslednjo politiko in cilje kakovosti:

1. Kakovost hmelja iz Hmezad Export Importa mora zadovoljiti vse zahteve kupca ob optimalnih stroških in kalu.

2. Zadovoljen kupec je edino pravo merilo kakovosti, ki jo zagotavlja HMEZAD EXPORT-IMPORT ŽALEC.
3. Vsak posameznik v HEI je odgovoren za nenehno izboljšanje kakovosti dela. Le ta se izraža v kakovosti izdelkov in storitev.
4. Vsi tehnološki in delovni postopki morajo biti usklajeni s tehnično, proizvodno, organizacijsko in drugo dokumentacijo.
5. Delovno učinkovitost bomo stalno izboljševali in prilagajali novim zahtevam.
6. Eno od meril vrednotenja dela je njegova kakovost.
7. Dobavitelje bomo spremljali v tehnološkem procesu vse od začetka rasti do dovoza v naše skladišče.
8. S spremljanjem in kontroliranjem tehnoloških postopkov bomo skrbeli za kakovost hmelja od njive do kupca.
9. Splošni cilji kakovosti so naslednji:
 - naš izdelek mora kupcem vlivati zaupanje
 - naš cilj je delo brez napak, do tega pa je dolga pot. Skrajšali jo bomo s stalnim izobraževanjem zaposlenih, pa tudi naših pogodbenikov, z napredkom komunikacij in informacij, z načrtovanjem in spremljanjem dosežene kakovosti bomo povečali učinkovitost podjetja s stalnimi izboljšavami, z zmanjšanjem stroškov kakovosti ter izboljšanjem poslovanja podjetja v celoti.
10. Konkretni in merljivi cilji kakovosti so sestavni del letnih programov preventivnih ukrepov, le ti pa so sestavni del letnega plana podjetja.

Hmezad Export Import želi v prvi fazi doseči želeni certifikat predvsem za svojo proizvodno in storitveno dejavnost, ki pa je glede kakovosti še kako povezana s kvaliteto pridelanega hmelja. Zato je nujno, da se v proces vključimo vsi, od njive do kupca in damo s tem slovenskemu hmelju novo dimenzijo kakovosti, ki nam bo morda v tem težkem konkurenčnem boju v svetu prinesla nove možnosti.

Model upravljanja kakovosti se je skladno s smernicami standardov SIST ISO 9000 že dobro uveljavil v slovenski podjetniški praksi. Vendar podjetja, ki želijo in zahtevajo stalno izboljšanje procesov in stremijo k poslovni odličnosti, že sledijo trendom tudi na področju varovanja in upravljanja z okoljem. Še posebno je upravljanje z okoljem pomembno za tiste, ki se bodo potegovali za priznanje Republike Slovenije ali za evropsko priznanje za kakovost. Odnos do okolja predstavlja vse pomembnejši element poslovanja. To področje pokriva sedaj nova skupina standardov ISO 14000. Uveljavljanje smernic ISO 14 001 postane logično nadaljevanje smernic standardov SIST ISO 9000.

Če podjetje uskladi poslovanje s smernicami standardov SIST ISO 9001/2, je politika varovanja okolja le še sestavni del politike kakovosti oziroma poslovne politike. Politika varovanja okolja je preprosto zaveza, ki je ni mogoče obiti. Še posebej je to pomembno zaradi bližnje prihodnosti, ko se bodo poslovni sistemi presojali, primerjali in si tudi konkurirali po ekološki naravnosti.

Sinteza konceptov poslovne etike, ekologije in kakovosti je zato pomembno vodilo v vsakodnevni podjetniški praksi in to je želja tudi Hmezada Export-Import.

Martina Zupančič

HMEZAD EXPORT-IMPORT ŽALEC

Po zelo ugodnih cenah vam nudimo:

sprednje gume za traktorje
STEYR - Semperit dimenzije
10,5 x 20, 6 ali 8 platne, profil
AS FARMER.

Informacije (g. Kainz, g. Rezar)
na telefonih:

063 715 230 oz. 063 715 150

ali na faxu:

063 715 181

ALI LAHKO PUSTIMO HMELJIŠČA POČIVATI TUDI V NAŠIH RASTNIH RAZMERAH ?

V razmerah, kakršne so trenutno v hmeljarstvu, ko ni zanesljivo, da si bo hmeljar s prodajo pridelka povrnil v pridelavo vložen denar in vsaj skromno poplačal svoje delo, marsikdo pomišlja, da kakšno leto ne bi hmeljaril? Kaj pa v takšnem primeru storiti s hmeljiščem? Ga izkrciti ali pa ga morda pustiti leto ali dve mirovati in potem zopet nadaljevati s hmeljarjenjem?

Izkušnje s puščanjem hmeljišč v mirovanju imajo hmeljarji v ZDA, predvsem v zvezni državi Washington, kjer so hmeljišča v puščavskih do polpuščavskih klimatskih razmerah. Leta 1986 je tudi slovenska delegacija na kongresu Mednarodnega hmeljarskega združenja lahko v tej zvezni državi videla številna hmeljišča, v katerih so "pustili hmelj na tleh". To je v tamkajšnih razmerah mogoče. Pozimi je nekaj padavin, tudi spomladi tu in tam, v poletnih mesecih pa dežja ni, temperature pa so zelo visoke. V takšnih razmerah ni posebnih težav s hmeljevo peronosporo, hmeljišča pa namakajo toliko, da preživijo. Hmelj vzdržujejo v več ali manj sušnih razmerah, v katerih imajo tudi pleveli slabe razmere za razvoj. Mirovanje hmeljišč je torej mogoče predvsem zato, ker ni težav s hmeljevo peronosporo in s pleveli.

Nam tega v preteklosti ni bilo potrebno početi, pa tudi drugim hmeljarjem v Evropi ne, zato z načrtnim puščanjem hmelja v mirovanju nimamo izkušenj. V času gradnje avtoceste skozi Savinjsko dolino pa so bili primeri, ko je to bilo potrebno.

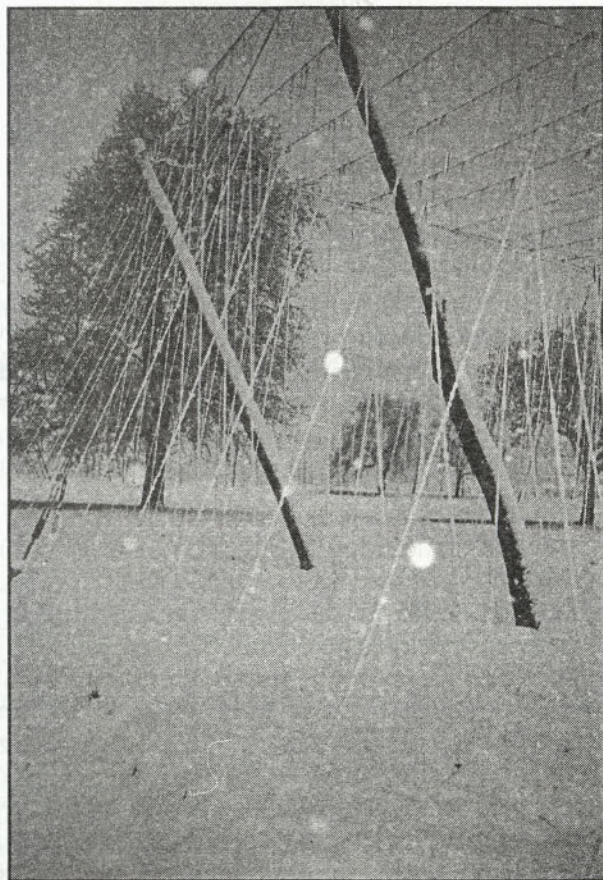
Čeprav vse ni bilo opravljeno tako, kot bi moralo biti oziroma bi lahko bilo, vas v tem zapisu želimo seznaniti z enim od takšnih primerov, ko smo pustili v mirovanju 5 let star nasad aureore s katerega je bila žičnica odstranjena. Hmelj smo normalno odorali in obrezali in hmeljišče skultivirali. Vrvica ni bila napeljana. Ko se je hmelj dvigoval, smo ga dvakrat prisuli, da smo preprečili, da bi poganjki ležali na tleh. Proti hmeljevi peronspori smo ga zavarovali s škropljenjem z allitetom v koncentraciji 0,25% ob uporabi 400 l vode/ha. V medvrstne prostore smo posejali dve vrsti koruze, ki smo jo ob sajenju gnojili z običajnim odmerkom mineralnega gnojila. Hmelja nismo gnojili. Po setvi smo vso površino poskropili s herbicidom simapin v odmerku 3 kilograme na hektar. Hmelj je pozneje bil deloma na tleh, deloma pa se je navil na koruzo. Hmelja pozneje nismo tretirali niti proti ušem, niti proti pajku. Populacije teh škodljivcev niso bile velike, pa tudi plevel ni povzročal posebnih težav. Pridelka seveda ni bilo. Jeseni smo koruzo skupaj s

hmeljem brez težav posilirali z navadnim silokombajnom.

In kakšne so izkušnje? Predvsem je treba hmelj visoko obsuti, kar omogoča lažjo obdelavo v naslednjem letu. Menimo tudi, da je bolje, da posejemo v medvrstni prostor tri vrste koruze in ne dve, kot smo storili mi. Pri postavljanju žičnice po mirovanju hmelja, smo spomladi verjetno poškodovali nekaj rastlin, pa tudi obdelava ni bila takšna, kot bi bila v normalnem hmeljišču. Spomladi kuštravcev ni bilo. Pri predčiščenju je bilo nekoliko več dela, ker so se rastline bolj razrasle kot pri običajni obdelavi. Okrog 30 odstotkov rastlin je bilo slabotnih, praznih mest pa ni bilo. Pridelek je bil nekaj več kot 1000 kilogramov na hektar v prvem letu po mirovanju, v drugem letu pa je bil normalen.

Menimo, da je puščanje hmeljišč v mirovanju smiselni ukrep le v mladih hmeljiščih, starejša hmeljišča pa je bolje izkrciti in s spočito zemljo pričakati boljše čase.

Milan Žolnir, Jože Četina

(foto M. Zupančič)

Lani je bil sneg še konec meseca aprila. Ali bo tako tudi letos ?

DESET LET USMERJENIH PRŠENJ PROTI HMELJEVI PERONOSPORI V KOROŠKIH HMELJIŠČIH

Hmeljeva peronospora je v slovenskih hmeljiščih najnevarnejša glivična bolezen hmelja. Škode, ki jih povzroča, so lahko katastrofalne. Posebej nevarna je v času cvetenja, saj lahko uniči vse hmeljne cvetove. Okužbe na storžkih vplivajo na slabšo kvaliteto hmelja. Spomladi lahko opazimo v hmeljiščih kuštravce. To so od peronospore oboleli poganjki hmelja, ki imajo zakrnelo rast in so posledica primarne okužbe (okužbe korenike).

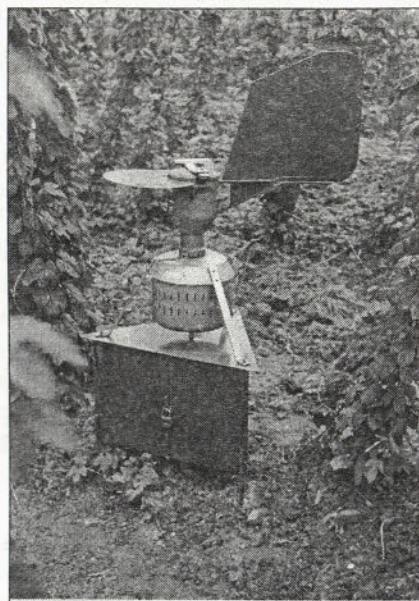
(foto D. Vrhovnik)

"Kuštravci so vir sekundarnih okužb na hmeljnemu listju, cvetju in storžkih".

Na kuštravcih se na spodnji strani listov razvije plesniva prevleka (sporangiofori). Tu se tvorijo trosi, ki jih veter raznaša po hmeljišču. Trosi so vir sekundarne okužbe - okužbe listov, cvetja in storžkov. Spomladi, ko je hmelj še nizek, je s pregledovanjem mogoče približno oceniti, kakšen infekcijski potencial ima peronospora v naših hmeljiščih. Ko hmelj zraste do vrha žične opore to ni več mogoče. Iz izkušenj so ugotovili, da je potrebno hmelj proti peronospori poškopiti v določenih časovnih intervalih, v primeru dežja pa intervale nekoliko skrajšati. Takšno pršenje (po fenofazah) je bilo sorazmerno učinkovito, vendar je zahtevalo večje število pršenj.

Mag. Marta Dolinar je zato na IHP Žalec izdelala model za prognozo okužb hmeljeve peronospore. Poizkuse v kontroliranih razmerah in poizkuse na prostem, ki jih je opravila v letih 1978 - 1980, je opisala v magistrski nalogi: "Epifitotiološke raziskave hmeljeve peronospore (Pseudoperonospora humuli Miy. Et Takah.) in izdelava modela za napoved okužb v razmerah Savinjske doline."

Prognoza temelji na biometeoroloških dejavnikih okužbe. Listje mora biti mokro od dežja vsaj dve uri. V rosah in ponoči ne prihaja do okužb, ker so takrat listne reže zaprte. Pogoji za okužbo je tudi zadostno število spor v zraku. V štirih dneh pred cvetenjem mora biti pri odpornejših kultivarjih

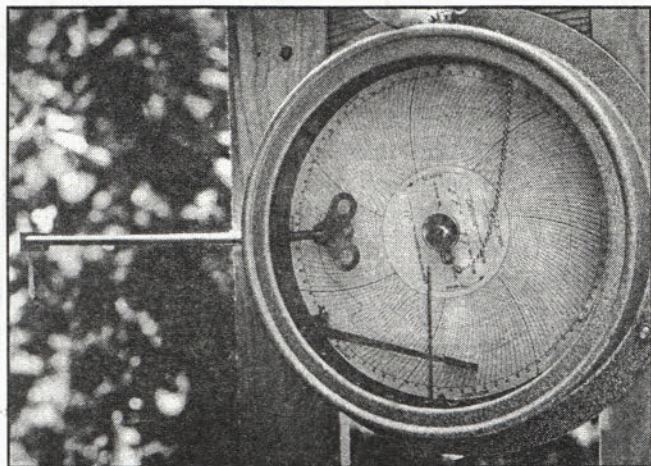
(foto D. Vrhovnik)

"Z lovilec spor spremljamo spore hmeljne peronospore v zraku, če ulovimo malo spor, lahko posamezno pršenje proti peronospori opustimo."

(AU,SG,CEL...) štirideset spor, v času cvetenja in storžkanja pa deset spor, da pride do okužbe. Kasneje je mag. Dolinarjeva kritično število pred cvetenjem postavila na 60 spor.

Pri za peronosporo občutljivih kultivarjih je kritična meja 10 spor pred cvetenjem, v času cvetenja in storžkanja pa ne sme biti nobene spore.

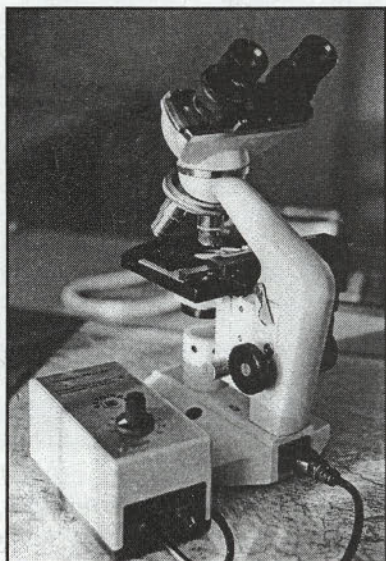
V Slovenj Gradcu smo bili mnjenja, da bi na osnovi prognoze lahko bistveno zmanjšali število pršenj proti hmeljevi peronospori. Agroekološke razmere so v Slovenj Gradcu nekoliko drugačne kot v Savinjski dolini. V Slovenj Gradcu smo zato v letu 1988 pričeli spremljati število spor v zraku in

(foto D. Vrhovnik)

Rosomer - merilec omočenosti listja. Če je listje podnevi mokro vsaj dve uri, so izpolnjeni meteorološki pogoji za okužbo s hmeljno peronosporo.

trajanje omočenosti listja. Rezultati so bili zelo dobri. Proti sekundarni okužbi smo takrat pršili samo dvakrat (dvakrat v cvet). V prejšnjih letih, ko so pršili po "fenofazah" so izvedli 5-6 pršenj (Vrhovnik, D., Škropljenje proti hmeljevi peronospori na podlagi števila ulovljenih trosov v Smartnem pri Slovenj Gradcu. Strokovna naloga, Slovenj Gradec, 1988).

(foto D. Vrhovnik)

Binokularni mikroskop je obvezna oprema hmeljarja izven Savinjske doline, ki usmerjeno (integralno) varuje svoja hmeljišča pred hmeljno peronosporo. Savinjskim hmeljarjem ni potrebno mikroskopirati. Zanje na izbranih mestih v Savinjski dolini spremlja spore IHP Žalec.

V naslednjih letih smo nadaljevali s spremljanjem peronospore. V letu 1989 smo uловили bistveno več spor. V avgustu so bili štirje dnevi ugodni za okužbo, zato smo nasade aurore poskropili v storžke, nasade goldinga pa ne. Peronospora se na storžkih pri obiranju ni pojavila. V letih 1991 do 1993 smo uловили tako malo spor, da smo pričeli razmišljati, da bi hmeljišča pršili proti sekundarni okužbi samo enkrat (enkrat v cvet). Zaradi občutljivosti hmelja v času cvetenja in premalo izkušenj smo se zaradi varnosti raje odločili za dve pršenji v cvet. Leto 1994 je bilo ugodno za razvoj peronospore. Do 9. julija je bilo kar 20 dni z dovolj sporami za okužbo. Čez dve leti (1996) ni bilo do 24. julija niti enega dne ugodnega za okužbo. Tudi leto 1997 je bilo eno ugodnejših za razvoj peronospore.

V Radljah ob Dravi so postavili lovilec spor in rosomer v letu 1987, spore pa je spremljal IHP

Pogoji za okužbo s hmeljevo peronosporo v Slovenj Gradcu in v Radljah v letih 1988 - 1997

LETO	SLOVENJ GRADEC		RADLJE	
	1	2	1	2
1988	22	10	0	/
1989	32	14	13	/
1990	24	7		/
1991	3	2	/	/
1992	5	0	/	/
1993	5	1	1	0
1994	20 do 9.jul.	/	42	11
1995	11	/	43	14
1996	0 do 24.jul.	/	14	3
1997	30	/	24	8

LEGENDA:

1 - št. dni z dovolj sporami za okužbo

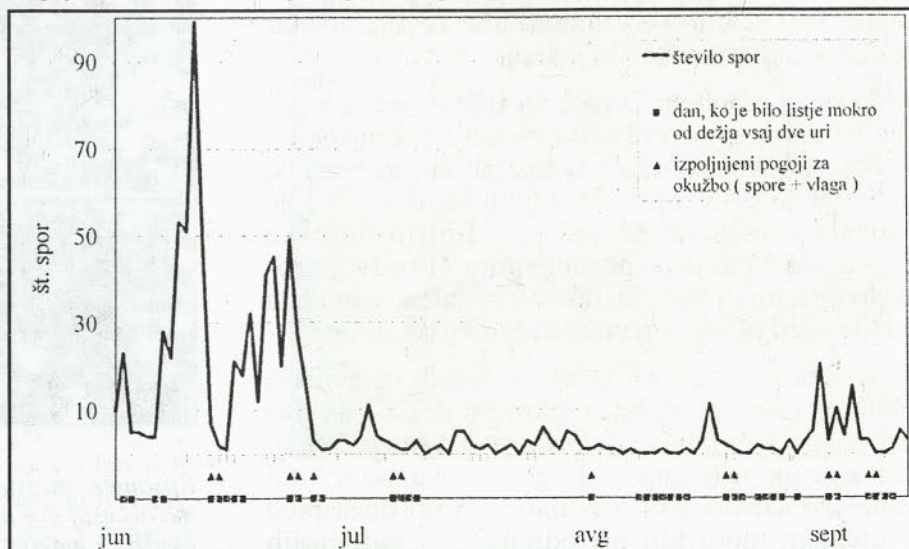
2 - št. dni z izpolnjenimi pogoji za okužbo (spore + peronospora)

Žalec. Tehnološka služba Hmezd Kmetijstva Radlje pri varstvu hmeljišč ni upoštevala rezultatov prognoze, zato je IHP Žalec opazovanja spor v letu 1991 opustil.

V letu 1993, ko je v Radljah pričel hmeljariti Jože Čas, smo pričeli spremljati peronosporo. Tega leta ni bilo niti enega ugodnega dne za okužbo.

V mesecu juniju smo v Radljah običajno uловили zelo malo spor, zato proti peronospori nismo pršili. Izjemno je bilo le leto 1995, ko je bilo v juniju 10 dni ugodnih za okužbo. Hmeljišča smo zato zavarovali z fungicidom Cuprablau. Vsa hmeljišča smo dvakrat pršili v cvet. Za pršenje v storžke smo se odločali na podlagi ulova spor v posameznih mesecih. V letih, ko smo ujeli pretežno število spor v začetku julija, proti koncu julija in v avgustu pa je število spor padlo pod kritično mejo, smo enkrat v storžke pršili samo tista hmeljišča, ki smo jih obirali po 1. septembru. Hmeljišč, obranih v avgustu, v storžke takrat nismo pršili.

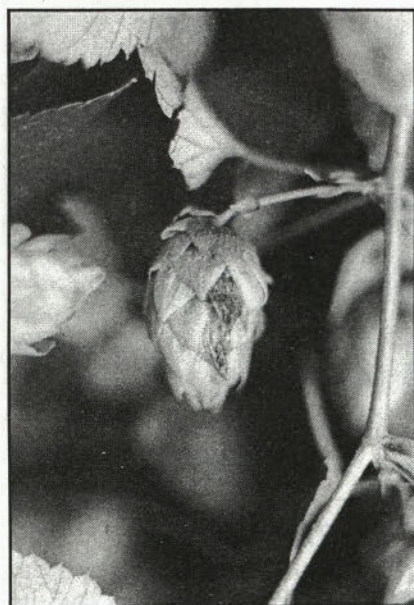
Pogoji za okužbo s hmeljevo peronosporo v Radljah ob Dravi v letu 1995.

Analize obranega hmelja v letih 1993 in 1994 so pokazale, da ima hmelj tudi proti koncu tehnološke zrelosti visoke vsebnosti alfa kislin. Hmeljišča smo zato pričeli obirati 3-4 dni kasneje kot običajno. Pri intenzivni premeni smo hmeljišča posadili s poznimi kultivarji (CEL...). Obiranje smo lahko podaljšali še za nekaj dni. Zaradi tega kapacitete obstoječih obiralnih strojev in sušilnic v Radljah bolje izkoristimo (manjši stroški obiranja). Hmelj v Radljah običajno oberemo do 15. septembra. Hmeljišča, ki so bila pršena na osnovi prognoze, so bila zanesljivo dobro zavarovana do 5. septembra ali še nekaj dni dlje. V pozno obranih hmeljiščih s peronosporo nismo imeli izkušenj, zato smo v letu 1995 nadaljevali s spremljanjem spor in omočenosti listja do konca obiranja. Za lastne potrebe smo sestavili model spremljanja okužb s peronosporo na storžkih. Pri obiranju smo v posameznih hmeljiščih ocenjevali število porjavelih plev zaradi peronospore na vzorcu sto storžkov v nasipnici pred tračno sušilnico. Ugotovili smo, da ima storžek z vidne strani približno 25 plev. Na vzorcu sto storžkov (2500 plev) predstavlja 100 porjavelih plev 4 % okužbo storžkov. To je še tako nizka stopnja okužbe (porjavelih plev), da za nepoznavalca skoraj ni opazna.

V letu 1995 smo enkrat pršli v storžke samo tista hmeljišča, ki smo jih obirali po 1. septembru. Od 24. avgusta do 14. septembra, ko smo hmelj obrali, je bilo kar 13 dni z dovolj sporami za okužbo in 12 takšnih deževnih dni, ko je bilo listje zaradi dežja mokro več kot dve uri. Hmelj kultivarja aurora, ki je bil obran proti koncu obiranja, je bil relativno zdrav (okužba pod 3%). Močnejše je peronospora izbruhnila na občutljivejšem kultivarju apolon, ki je bil obran 14. septembra.

Leto 1996 je bilo za peronosporo manj ugodno, vendar smo hmeljišča, ki smo jih obirali po 10. septembru pršli dvakrat v storžke. Hmeljišč obranih pred 1. septembrom v storžke nismo pršli.

*(foto D. Vrhovnik)
Hmeljno
peronosporo na
storžkih spoznamo
po posameznih
plevah, ki
popolnoma
porjavijo. Pri
močni okužbi
lahko porjavi cel
storžek.*

Peronospore na storžkih v tem letu skoraj ni bilo opaziti.

Leto 1997 je bilo za razvoj hmeljeve peronospore zopet ugodnejše. Pri pršenju proti ušem nismo dodali fungicida proti peronospori. V juliju in prvi polovici avgusta je bilo 20 dni z dovolj sporami. Zaradi deževnega vremena smo v tem obdobju zabeležili 21 dni, ko je bilo listje mokro nad dve uri. Pogoji za okužbo so bili izpolnjeni v 8 dneh. Ker je bila v začetku avgusta sorazmerno velika nevarnost za razvoj peronospore, smo v vseh hmeljiščih izvedli prvo pršenje v storžke. Drugič smo pršli v storžke samo tista hmeljišča, ki smo jih obirali po 7. septembru. Hmelj smo obrali 17. septembra. Z zdravstvenim stanjem hmelja smo bili zadovoljni. Na kultivarju aurora smo ugotovili povprečno 0,13 % porjavelih plev zaradi peronospore. V hmeljiščih aureore, ki so bila obrana v avgustu, je bila porjavelost plev med 0,004 % in 0,02 %. Hmeljišče aureore, obrano 10. septembra, je imelo med aurorami največ porjavelih plev zaradi peronospore (0,72 %). Podobno - ugodno zdravstveno stanje smo ugotovili na kultivarju bobek (obran med 11. in 13. septembrom) in kultivarju celeia (obran 14. do 16. september). Na drugoletnem kultivarju magnum smo v avgustu našli znake sive in pepelaste plesni, ter peronospore. Čeprav je bil hmelj zavarovan proti vsem trem glivičnim boleznim z ustreznimi fungicidi, nismo tvegali s poznim obiranjem, pač pa smo ga obrali v prvih dneh septembra. Pri obiranju smo na kultivarju magnum ugotovili povprečno 1,8-2,0 % porjavelih plev. Pri ocenjevanju se ni dalo ugotoviti glivice povzročiteljice porjavelosti plev. Dobro zdravstveno stanje pridelanega hmelja je tudi posledica lepega vremena v času obiranja.

Predpogoj za usmerjeno varstvo pred hmeljevo peronosporo je čim manjša primarna okužba oziroma malo kuštravcev. Veliko število kuštravcev je vir močnega infekcijskega pritiska peronospore, zato je potrebno hmeljišča proti sekundarni okužbi pogostejše škropiti. Na manjše število kuštravcev lahko vplivamo s kvalitetnejšo rezjo z ravnimi diski. Po rezi je priporočljivo iz hmeljišč odstraniti ostanke enoletnih poganjkov. Hmezad Radlje je pred letom 1993 vsa hmeljišča neselektivno škropil z Ridomilom WP-25. Po tem letu smo uporabo Ridomila opustili, ker so rezultati poizkusov na odpornost pokazali, da je peronospora nanj že skoraj odporna. Tri leta Ridomila nismo uporabljali. Proti primarni okužbi sedaj uporabljamo fungicid Brestanid in le izjemoma Ridomil WP-25.

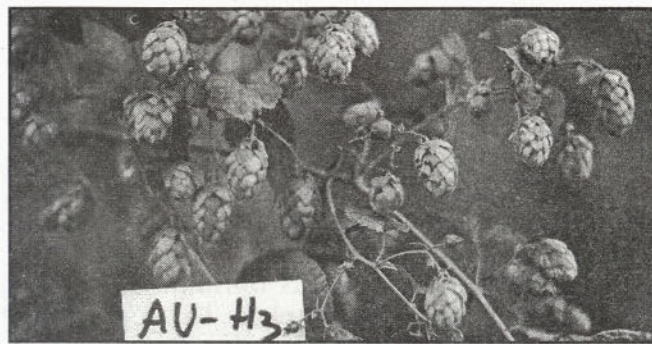
V pogojih, ko je malo spor in niso izpolnjeni meteorološki pogoji za okužbo lahko posamezna škropljenja opustimo. Proti peronospori zato pršimo usmerjeno.

To je naravi prijaznejši način varstva, ker z opustitvijo posameznih pršenj zmanjšamo obremenjevanje okolja z fitofarmaceutskimi

pripravki. V našem (hmeljarskem) primeru so to fungicidi na osnovi bakra. V vseh slovenjgraških hmeljiščih smo v letu 1991 analizirali vsebnost bakra v tleh. Povprečno so tla vsebovala 33,58 µg/g bakra. Letna vsebnost bakra v tleh se je v povprečju povečevala za 1,35 µg/g (Vrhovnik, D. (1996) : Baker v hmeljiščih. Hmeljar 1-2/96, str. 23-25). Z zmanjšanim številom pršenj zmanjšamo vsakoletne ostanke bakra v tleh. Proti sekundarni okužbi bo potrebno v prihodnje delno ali v celoti nadomestiti fungicide na osnovi bakra z fungicidi iz drugih skupin.

V Radljah smo po letu 1993 hmeljišča pršili s 1000 litri vode na hektar. Dobri rezultati proti hmeljevi peronospori so dokaz, da je pršenje z zmanjšanimi količinami vode učinkovito tudi proti glivičnim boleznim.

Na osnovi desetletnih izkušenj ugotavljamo, da je prognoza okužb hmeljeve peronospore kot metoda usmerjenega - integralnega varstva hmeljišč učinkovita in zanesljiva. Na podlagi biometeoroloških dejavnikov je mogoče dovolj zanesljivo ugotoviti pogoje za okužbo. Za pršenje proti peronospori se odločimo samo takrat, kadar so takšni pogoji izpolnjeni. V letih, ki za razvoj peronospore niso ugodna lahko prihranimo 2-3 pršenja. Zaradi tega zmanjšamo proizvodne stroške in smo na hmeljarskem tržišču bolj konkurenčni. Izvedba prognoze je sorazmerno enostavna. Največ časa porabimo za štetje spor z mikroskopom. Z vizuelnim pregledom hmeljišč v poletnih mesecih

(foto D. Vrhovnik)

Kultivar aurora 10. Septembra 1997 v Radljah ob Dravi. Z varstvom hmelja na osnovi prognoze okužb je mogoče pridelati zdrav hmelj z manjšimi stroški.

ne moremo zaznati nevarnosti hmeljeve peronospore. Na osnovi ulovljenih spor v zraku in trajanja omočenosti listja pa lahko ugotovimo njen infekcijski potencial in se odločimo za neobhodno potrebna pršenja.

V koroškem pridelovalnem območju spremljamo hmeljevo peronosporo na Hmeljarskem posestvu Čas Jožeta v Radljah ob Dravi in v Šmartnem pri Slovenj Gradcu. Na osnovi podatkov na teh mestih usmerjeno pršijo proti hmeljevi peronospori tudi ostali koroški hmeljarji.

Davorin VRHOVNIK

Tone VAUKAN

HMELJ NA TLEH - PRETEŽKE RASTLINE ALI PRESLABA VODILA ?

Mnenja o tem, zakaj se trgajo vodila v času dozorevanja hmelja in rastline v povprečnih vremenskih razmerah padajo na tla, so lahko različna in kažejo na potrebo reševanja problematike vodil. Pridelovalcu hmelja in praktiku, za katerega rastline niso nikoli pretežke, je jasno, da je resnica samo ena. Če vodila ne vzdržijo maksimalno možno pričakovanega pridelka v povprečnih vremenskih razmerah, potem niso bila izbrana primerno nasadu ali pa slabe kvalitete.

V dolgoletnih izkušnjah so se hmeljarji naučili dimenzionirati vodila primerno stanju nasada in pričakovanemu pridelku, če je šlo za vrstico znane kakovosti. Največkrat se je zalomilo, kadar kakovost vrvice ni bila zadostna in je v večji meri odstopala od pričakovane. Težave so se največkrat pojavile pri uvoženih vrvicah, ki so bile cenejše od domače. V praksi se je pokazalo, da je sprva nekoliko cenejša vrvica zaradi padanja rastlin potem lahko celo dvakrat dražja. Uvožene vrvice so običajno

(foto M. Veronek)

Uvožene vrvice tip 1000 so včasih komaj primerne za povprečne drugoletnike.

kakovostno slabše zaradi manj primerne materiala in tehnološkega postopka izdelave. Nekatere pomanjkljivosti vrvice za vodila lahko ugotovimo

že pred samo uporabo, tiste bistvene pa se pokažejo šele, ko je že prepozno.

Pri pridelavi hmelja v letu 1997 je bilo v hmeljiščih spet nekaj tuje vrvice. Vrvic nepreverjene kakovosti se bo treba v celoti izogniti tudi zato, ker zavarovalnice nastalo škodo obravnavajo bolj kritično in dosledno v skladu z zavarovalnimi pogoji. Četudi je hmeljišče zavarovano proti viharju, še ni rečeno, da bo škoda tudi povrnjena.

Pri vrvicah za vodila obstaja večja nevarnost, če te niso dovolj obstojne in odporne na vremenske razmere in se njihova trdnost zmanjšuje hitreje od pričakovane. Vzrok za to je neprimernost materiala, iz katerega so izdelane, v manjši meri pa tudi v načinu izdelave.

Pri nas imamo v času vegetacije od aprila do avgusta povprečno nekaj nad 1000 ur sončnega sevanja, ki ima največji vpliv na razgradnjo materiala. V ekstremnih razmerah je vsota sončnih ur bistveno večja in lahko preseže število 1200. Obstojnost vrvic se mora ravnati po maksimalnih vrednostih in še z določeno rezervo. Obstojnost oz. odpornost polipropilenskih vrvic na vremenske pojave dosežejo pri izdelavi tako, da osnovni surovini dodajajo sredstva za povečanje obstojnosti, ki je odvisna od dodane količine in kvalitete sredstva – stabilizatorja. Polipropilenska vrvica, izdelana brez dodatkov za stabilizacijo, razpade v hmeljiščih že po nekaj mesecih in skoraj v celoti izgubi nosilnost. Dodatki za stabilizacijo so dražji od osnovne surovine t. j. polipropilena, zato so lahko vrvice z manjšo količino stabilizatorja ali celo brez njega, tudi nekaj cenejše od stabiliziranih.

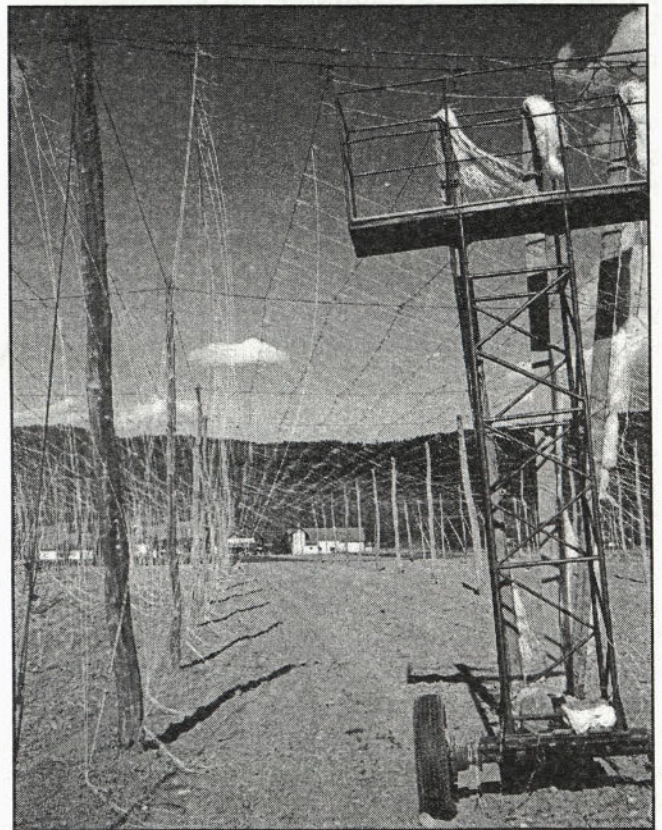
Odpornost polipropilenskih vrvic na vremenske razmere, preizkušajo tovarne laboratorijsko v kontroliranih vremenskih razmerah. Testiranja so zamudna in draga. Tekstilna tovarna Motvoz Grosuplje, je laboratorijske teste preverjala še s preizkusi v hmeljiščih in si na ta način pridobila zanesljive rezultate na osnovi katerih je potem izdelovala vrvico za hmeljišča zanesljive in ustrezne kakovosti. Poleg obstojnosti je v postopku izdelave odklonila pomanjkljivosti, ki so povzročale težave pri napeljavi vodil in strojnem obiranju hmelja.

Trdnost vodil se v času vegetacije ne bi smela zmanjšati za več kot 25 - 30%. Tanjše vrvice imajo praviloma višjo stopnjo degradacije. Koliko vodila oslabijo v času vegetacije, se najbolj natančno ugotovi s preizkusi vzorcev na silomeru – dinamometru v laboratoriju, orientacijsko pa tudi z obremenjevanjem vodil v hmeljišču. Najbolj kritična točka je vrh vodila, ki jo lahko neprimeren vozec s pojavom strižnih sil, še poslabša. Na osnovi rezultatov mehanskih preizkusov in merjenj je možno s preračunavanji primerjati med seboj različne vrste vrvic, različne materiale, debeline, njihovo kvaliteto in drugo. Z mehanskimi preizkusi novih nerabljenih vrvic lahko samo pogojno

sklepamo o njihovi primernosti za hmeljišča, saj nam obstojnost ni znana. Le to mora izdelovalec oz. dobavitelj posredovati skupaj z drugimi podatki o kakovosti, v atestu. Izkušveno lahko kakovost vodil ocenimo le na koncu vegetacije. Vlakna premalo stabilizirane vrvice so po zunanji strani preperela in jih z lahkoto pretrgamo. Dozorele rastline na premalo stabilizirani vrvici padajo na tla že ob mirnem vremenu. Če v času vegetacije zgrmi na tla več kot cca. 40 rastlin na ha, pomeni, da se je zgodilo nekaj nenavadnega oz. je bilo nekaj narobe, ni pa temu nujno vzrok slaba kakovost vodil. V normalnih razmerah pade na tla zanemarljivo malo rastlin, če sploh katera.

V času lanskega obiranja je bilo v nekaterih hmeljiščih videti kar precej rastlin na tleh. Hmeljarji so zato krivili vrvico iz uvoza, ki je ob močnejšem vetru popustila. V dolgoletnem delu na problematiki vodil in številnih testiranjih, sem zasledil samo eno tujo vrvico za vodila, ki je bila enakovredna domači, a je bila tudi dražja od domače. Kupovati mačka v žaklju je pri vrvici za vodila zelo tvegano. Več strokovnih napotkov in kontrola kakovosti vrvic za vodila, bi bilo večstransko koristno, predvsem pa v pomoč hmeljarjem, da bi kupovali dobro in ceneje.

M. Veronek

(foto M. Veronek)

Iskanje prihrankov pri nabavni ceni vrvic je del možnega. Veliko stroškov in škode nastane tudi zaradi preveč vodil, praznih ali predolgih vrvic, zavozlanih, raztresenih, ipd.

36. SEMINAR O HMELJARSTVU

Tudi v letu 1998 vas Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec vabi na 36. seminar o hmeljarstvu, ki bo 9. in 10. marca 1998 v dvorani gasilskega doma v Žalcu.

Seminar, ki ga organizira Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec v sodelovanju s Kmetijsko svetovalno službo, je namenjen pridelovalcem hmelja in vsem, ki so kakorkoli povezani s hmeljarstvom. Strokovnjaki Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec ter zunanji predavatelji bodo udeležencem posredovali najnovejša spoznanja v hmeljarstvu. Namen omenjenega seminarja pa je nedvomno tudi izmenjava mnenj o najbolj perečih problemih, s katerimi se srečujejo pridelovalci hmelja. Ta način posredovanja informacij se je v preteklih letih izkazal kot zelo učinkovit, kar dokazuje številna udeležba vabljenih.

Letošnjega seminarja se bodo udeležili tudi predstavniki slovenske vlade.

Glavne teme 36. seminarja o hmeljarstvu so:

- Hmeljarstvo Slovenije in Evropska skupnost
- Racionalizacija pridelave hmelja v povezavi s tržnimi razmerami
- Strokovni argumenti pri oblikovanju sortne politike v Sloveniji
- Varstvo hmeljišč v letu 1997 in smernice za leto 1998.

V uvodnem delu predavanja bomo spregovorili o prednostih in slabostih, ki jih bo hmeljarjem prinesel vstop Slovenije v Evropsko skupnost. Poudarek prvega sklopa bo na povečanju konkurenčnosti slovenskega hmeljarstva na evropskem in svetovnem trgu.

V nadaljevanju seminarja bomo skušali podati tehnološke rešitve in ekološke vidike različnih variant racionalizacije pridelave hmelja (minimalna obdelava tal, minimalno vzdrževanje nasadov ali celo eno do dvoletno mirovanje nasadov).

Povdarek tretjega sklopa je osvetlitev problematike oblikovanja sortne politike v Sloveniji, pri čemer bomo strokovno utemeljili možnosti za spremembe.

Zaradi strogih zahtev kupcev glede uporabe pripravkov za varstvo hmeljišč in zaradi ekološkega ter ekonomskega vidika v pridelavi hmelja je nujno, da varstvo opravimo optimalno. V zadnjem sklopu seminarja bomo tako podali analizo varstva hmeljišč v letu 1997 ter podali smernice za leto 1998.

Če vas teme zanimajo, vas vabimo, da se nam pridružite. Prosimo, da se za seminar prijavite do vključno 5. marca 1998 na naslov: IHP Žalec, Cesta Žalskega tabora 2, 3310 Žalec.

Kotizacija za udeležence znaša 2.000,00 SIT in vključuje poleg pisnih materialov tudi prigrizke, osvežilno pijačo in večerjo.

Vljudno vas vabimo, da se nam pridružite in se aktivno vključite v razprave v uradnem delu seminarja ter se s strokovnjaki pogovorite o problemih v hmeljarstvu tudi na družabnem večeru.

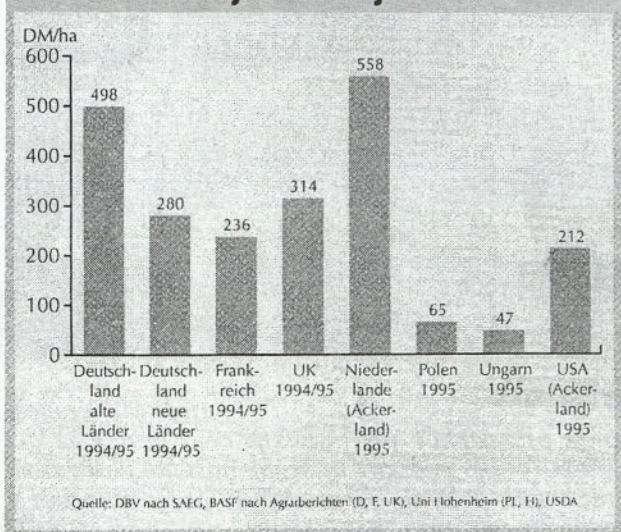
Za organizacijski odbor:

Irena Friškovec, dipl. ing. kmet. in

Andreja Čerenak, dipl. biol.

ZANIMIVOSTI

Primerjamo najemnino

DLG Mitteilungen 1/98 je objavil primerjavo cen najemnin za ha poljedelskih površin v evropskih deželah. Primerjava kaže, da je povprečni nivo najemnine starih evropskih dežel dosežen blizu 500 DEM/ha (v l. 1995).

Najemnina na Nizozemskem (560 DEM/ha) in Danskem (585 DEM/ha) ob možnosti intenzivnejše proizvodnje, še ni najdražja. V letu 1995 je bila najdražja najemnina v Grčiji (760 DEM/ha).

Treba pa je vedeti, da so cene regionalno tudi znotraj dežel zelo različne od predstavljenega povprečja.

NA INSTITUTU SO SE KADROVSKO OKREPILI

Trije novi doktorji znanosti v letu 1997: dr. Dušica Majer, dr. Martin Pavlovič in dr. Jelka Šustar-Vozlič. (na sliki od leve proti desni)

Na Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec so s preteklim letom pridobili kar tri nove doktorje znanosti. Generacija mladih raziskovalcev je po večletnem trudu svoje izpopolnjevanje zaključila z doktorskimi disertacijami. Ker so iz različnih krajev Slovenije in so doktorirali iz različnih tem, smo jih naprosili, da se hmeljarjem kar sami predstavijo in tudi opišejo svoje nadaljnje prispevke k razvoju hmeljarstva.

Prva se je predstavila **dr. Dušica Majer, roj. Križman.**

Rodila sem se 21. aprila 1961 v Slov. Bistrici. Do šestega leta starosti sem živela v Šmartnem v Rožni dolini, nato pa sem se s starši preselila v Celje, kjer s svojo družino živim še danes.

Po končani osnovni šoli in gimnaziji v Celju, sem se jeseni 1980 vpisala v prvi letnik agronomije na

Biotehniški fakulteti v Ljubljani. Decembra 1985 sem študij uspešno zaključila z zagovorom diplomske naloge z naslovom "Proizvodno-ekonomski model za pridelovanje hmelja" pod mentorstvom prof. dr. Alojza Četine. Septembra 1984 sem se zaposlila na Srednji kmetijsko-živilski šoli v Celju in tu eno leto predavala predmet "kmetijsko strojništvo".

Aprila 1986 sem se zaposlila na Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo v Žalcu, na oddelku za hmeljarstvo. V letu 1989 sem se kot nova raziskovalka vpisala na Biotehniški fakulteti v Ljubljani na podiplomski študij agronomije, smer agronomske tehnologije. Svoje delo sem usmerila na področje agrotehnike hmelja s poudarkom na gnojenju in namakanju hmelja. Magistrirala sem junija 1994 z nalogo "Dinamika dušika v tleh in rastlini ob različnem gnojenju in vpliv na pridelek hmelja (*Humulus lupulus* L.) cv. aurora v Savinjski dolini" pod mentorstvom prof. dr. Toneta Wagnerja.

Decembra 1994 sem se vključila v raziskovalno usposabljanje in podiplomski študij v okviru programa pospešenega razvoja strok in pod mentorstvom prof. dr. Nade Gogala delala na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, na Oddelku za biologijo na temo vodnega stresa pri hmelju. Delo sem uspešno zaključila 5. septembra 1997 z zagovorom doktorske disertacije "Vodni stres pri hmelju (*Humulus lupulus* L.) cv. savinjski golding". V okviru doktorske disertacije sem na osnovi meritev nekaterih fizioloških parametrov ugotavljala vpliv vodnega stresa na hmeljne rastline in ustreznost prognoze namakanja. Tovrstna raziskava na hmelju je edina v svetu in nakazuje nujnost nadaljevanja. Premalo se zavedamo, da je rastlina tista, ki ji moramo prilagoditi vse ukrepe v postopku pridelave, da bodo zanjo kar najbolj optimalni in čimmanj stresni. Različne vrste rastlin kot tudi različni kultivarji, so različno občutljivi na stresne situacije, odzivnosti rastlin na določen stres pa lahko variirajo od skoraj neopaznih do najbolj drastičnih, ko rastlina propade. V vsakem primeru se bolj ali manj intenzivne stresne situacije odražajo na količini in kakovosti pridelka. Zato je nujno, da upoštevamo rastlino kot živo bitje in da poznamo njene reakcije in odzivnosti na stresne situacije, ki jih v intenzivni pridelavi ne manjka. Za odgovore na takšna vprašanja pa so potrebne številne poglobljene raziskave. Žal je za to vedno dosti premalo zanimanja in denarja, čeprav lahko z raziskavami osnovnih fizioloških in morfoloških mehanizmov rastlin velikokrat bistveno vplivamo na izboljšanje postopkov pridelave in s tem na pridelek.

Sedaj delam na oddelku za rastline, tla in okolje na delovnem mestu raziskovalke za fiziologijo in prehrano rastlin. Z raziskovalnim delom na fiziologiji hmelja bom nadaljevala, predvsem v smeri stresne odzivnosti hmeljnih rastlin in fiziologiji prehrane hmeljnih rastlin, saj so številni procesi v hmeljni rastlini še vedno precejšnja neznanka.

Po odhodu dr. Dragice Kralj, nadaljuje delo raziskovalke za genetiko in žlahtnjenje **dr. Jelka Suštar Vozlič**.

Rodila sem se pred šestintridesetimi leti v Ljubljani, kjer sem obiskovala osnovno šolo in gimnazijo. Po maturi na bežigradski gimnaziji sem se vpisala na Biotehniško fakulteto Univerze v Ljubljani, Oddelek za agronomijo, smer sadjarstvo-vrtnarstvo. Študij sem zaključila leta 1986 z zagovorom diplomske naloge z naslovom "Vzgoja sortimenta cvetače pod perforirano polietilensko folijo", ki sem jo opravila pod mentorstvom prof. dr. Elze Leskovec. Po priporočilu mentorice in v želji po nadaljnjem izpopolnjevanju sem se leta 1986 zaposlila na Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo v Žalcu, najprej kot pripravnica, nato pa kot raziskovalka za genetiko in žlahtnjenje hmelja na oddelku za hmeljarstvo. Leta 1988 sem vpisala podiplomski študij s področja genetike in žlahtnjenja rastlin na Agronomski fakulteti Sveučilišta v Zagrebu. Področje raziskav in tema magistrske naloge je bila uporaba različnih statističnih metod za klasifikacijo genotipov hmelja. Magistrsko nalogo z naslovom "Diskriminantna i faktorska analiza u klasifikaciji genotipova hmelja (*Humulus lupulus* L.)", ki sem jo opravila pod mentorstvom prof. dr. Đurđice Vasilj, sem zagovarjala leta 1992. Za magisterij in kasneje za doktorat sem dobivala štipendijo Ministrstva za znanost in tehnologijo v okviru projekta novi raziskovalci. Leta 1992 sem bila na triinpolmesečnem strokovnem izpopolnjevanju iz žlahtnjenja rastlin v Wageningenu na Nizozemskem.

Leta 1993 sem začela sodelovati s Centrom za rastlinsko biotehnologijo in žlahtnjenje v Ljubljani na Oddelku za agronomijo Biotehniške fakultete v

Ljubljani, kjer sem skupaj z doc. dr. Borutom Bohancem začela z raziskavami uporabe metode somaklonske variabilnosti v žlahtnjenju hmelja. To je nova metoda žlahtnjenja rastlin, s katero je mogoče obstoječe kultivarje spremeniti le za eno ali manjše število lastnosti, kar bi bilo uporabno tudi pri že obstoječih slovenskih kultivarjih hmelja. Uspelo mi je premagati prvo oviro, to je regeneracijo rastlin iz kalusnega tkiva. Z delom na tem področju nadaljujem, omenjeni rezultati pa predstavljajo del moje disertacije, ki sem jo opravila v Centru za rastlinsko biotehnologijo in žlahtnjenje. V drugem delu disertacije sem opisala rezultate vrednotenja genetske variabilnosti 68 genotipov hmelja z molekularnimi markerji. Z RAPD markerji sem kot prva v svetu ovrednotila tako veliko število genotipov hmelja. Doktorsko delo z naslovom "Vrednotenje genetske variabilnosti akcesij hmelja (*Humulus lupulus* L.) in proučitev somaklonske variabilnosti regenerantov in vitro" sem uspešno zagovarjala 13. junija 1997. Mentorica doktorskega dela je bila prof. dr. Branka Javornik.

Rezultat sodelovanja s Centrom za rastlinsko biotehnologijo in žlahtnjenje je tudi model za identifikacijo slovenskih kultivarjev hmelja z molekularnimi markerji. S pomočjo petih RAPD markerjev je mogoče identificirati 11 od 12 slovenskih kultivarjev hmelja. Identifikacija je mogoča iz svežih ali posušenih storžkov hmelja, uspela pa je tudi iz hmeljnih briketov.

Po končanem doktoratu nadaljujem delo raziskovalke za genetiko in žlahtnjenje na oddelku za rastline, tla in okolje. Glavno področje mojega dela je žlahtnjenje hmelja, to je vzgoja novih kultivarjev hmelja, primernih za pridelovanje v slovenskih ekoloških razmerah ter hkrati zanimivih za trgovce in pivovarje. Pri svojem delu uporabljam tako metode klasičnega žlahtnjenja, kot že omenjene nove metode rastlinske biotehnologije. Med sezono, v času rasti hmelja, me pot vsakodnevno vodi iz Trzina, kjer stanujem z družino, v Savinjsko dolino, v nasade hmelja. V zimskih mesecih pa se več posvečam raziskovalnemu delu na uporabi biotehnoških metod v žlahtnjenju hmelja, kjer sodelujem s Centrom za rastlinsko biotehnologijo in žlahtnjenje v Ljubljani. Pri svojem delu sodelujem tudi z žlahtnitelji hmelja drugod v svetu. Od leta 1993 redno sodelujem s predavanji na zasedanjih znanstvene komisije mednarodnega hmeljarskega biroja. Aktivno se udeležujem tudi drugih mednarodnih kongresov in simpozijev, predvsem s področja žlahtnjenja, genetike in tkivnih kultur. Še vedno pa se rada poprosim za nasvet dr. Dragice Kralj, svojo dolgoletno delovno mentorico, ki mi je vedno z veseljem posredovala svoje bogate izkušnje s področja žlahtnjenja hmelja, za kar ji bom vedno ostala hvaležna.

Tudi področje ekonomike in mednarodnih stikov na IHP je bogatejše za **dr. Martina Pavloviča**, ki je od 1. feb. 1998 istočasno tudi novi direktor Hmeljarskega združenja Slovenije - GIZ.

Dr. Martin Pavlovič (rojen 29. marca 1964 v Novem mestu).

Odraščal sem v Brežicah in po naključju celo nedaleč od hmeljišč, ki ležijo v sotočju Save in Krke. S hmeljarstvom sem se поблиže spoznal v času osnovnošolskega počitniškega dela, kjer smo si s prijatelji vsako leto zaslužili za kakšen priboljšek. Ker so na takratnem posestvu Agraria med zadnjimi v Sloveniji prehajali na strojno obiranje, sem v začetku sedemdesetih let skupaj z Zagorci več let zapored ob koncu počitnic obiral hmelj. Še danes sem ponosen na svoj otroški rekord - 13 meric oz. škafov, ki sem jih nabral v enem dnevu. Takrat sem - za razliko od svojih začetkov obiranja - tudi že vedel, da moram vrečo z nabranim hmeljem do merjenja hraniti v senci.

Po diplomi 1988 sem se kot pripravnik najprej zaposlil v vinogradniško-vinarskem podjetju "Slovin Bizeljsko-Brežice" (sedaj Vino Brežice). Z vinogradniškimi izkušnjami - tako iz službe kot iz dela v domačem vinogradu na Bizeljskem - sem se po pripravništvu vključil v raziskovalni projekt s področja hmeljarstva na Inštitutu za agrarno ekonomiko Biotehniške fakultete v Ljubljani. Zaradi teme dela in tudi bližine svojega novega bivališča v Celju sem konec osemdesetih let prišel tudi v stik s hmeljarskim inštitutom. Obstoječe strokovno gradivo Oddelka za ekonomiko IHP Žalec sem skozi celotno sezono 1991 nekajkrat tedensko dopolnjeval s analitičnim delom v hmeljiščih posestva v Latkovi vasi, kjer sta me gostoljubno sprejela kolega Tone Korenjak in Edi Svet. Po magisteriju v Ljubljani v začetku leta 1993 in po navezavi stikov z mentorjem

v Nemčiji pa je naloga dobivala dokončen izgled v času nadaljnjega podiplomskega študija na Profesuri za ekonomiko pridelave in okolja bonnske univerze v ZRN. Tam sem nalogo v februarju 1997 tudi zagovarjal. Knjiga, kot zadnja predpisana formalnost doktorskega študija v Nemčiji, je izšla pri hamburški založbi "Dr. Kovač". Tak način dela z akademsko svobodo mi je v času "moje prostovoljne germanizacije" po eni strani omogočil širok dostop do novih strokovnih poznanstev in študijskega gradiva, ter - zaradi stikov z ostalimi tujimi študenti - tudi nekaj dodatnega svetovljanskega duha. Po drugi strani pa sem si v 3 letih študijskega potepanja lahko z ustrezne razdalje 1.200 km dopolnil sliko dežele in ljudi na sončni strani Alp.

V svoji nalogi sem predstavil del ekonomske problematike mednarodnega hmeljarstva. Med drugim je vključen analitičen prikaz razmer na svetovnem trgu hmelja z njegovimi elementi ponudbe za 10-letno časovno obdobje - ločeno za vsako od članic Mednarodne hmeljarske zveze (MHZ). Tu so mi s podatki prijazno priskočili na pomoč predstavniki hmeljarskih dežel, s katerimi smo se na dosedanjih hmeljarskih srečanjih že kar dobro spoprijateljili. Nadalje so prikazani ukrepi kmetijske politike EU s področja hmeljarstva, s katerimi subvencionirajo pridelovalce v svojih - trenutno osmih hmeljarskih deželah. Mislim, da je poznavanje tovrstnih administrativnih ukrepov EU v času integracijskih procesov vse aktualnejše tudi za slovenske pridelovalce. Hkrati pa sem zasnoval in predstavil računalniški model SIMAHOP, ki lahko predstavlja inštrument za pomoč pri celovitejših poslovnih odločitvah pridelave na hmeljarskih posestvih.

In kakšno je moje sedanje delo na inštitutu? V zadnjih nekaj letih se je kadrovska struktura inštituta precej spremenila, kar pomeni, da je večina sodelavcev "podedovala" strokovne rezultate, pa tudi probleme in naloge svojih stanovskih kolegov. Pri svojem trenutnem delu na IHP Žalec poskušam na področju kmetijskega podjetništva in mednarodnega sodelovanja znotraj Mednarodne hmeljarske zveze (MHZ) povezati svoje domače in tuje izkušnje z delom, ki je bilo tu že opravljeno. Za konec želim posebej izpostaviti svojega predhodnika - prof. dr. Alojza Četino, s katerim zelo dobro sodelujeva in se mu na tem mestu še enkrat iskreno zahvaljujem za njegov izjemno korekten 7-letni mentorski prispevek.

Ob koncu se za predstavitev doktorjem zahvaljujem in jim pri nadaljnjem delu želim veliko uspehov in zadovoljstva in da bi njihovo delo prispevalo k lažjemu prehodu kriznih obdobji danes v lepši hmeljarski jutri.

M. Z.

NAPOVED DOHODNINE ZA LETO 1997

Davke moramo pravilno plačevati, kar pomeni ne preveč in ne premalo. V okviru zakonskih in seveda zakonitih možnosti plačajte dohodnine ravno toliko, kot je nujno potrebno.

Do konca marca bomo torej morali ponovno vložiti dohodninske napovedi. Obrazci za izpolnjevanje davčne napovedi so že na voljo v vseh knjigarnah.

Dohodnina je osebni davek, plačuje jo vsak zase, če je oseba umrla pred rokom za vložitev napovedi, napovedi nihče drug ne more vložiti. Tudi odgovornost je samo vaša. Dohodnina je seštevek celoletnih davkov, je progresivni davek (čim večja je osnova za davek, višja je stopnja davka). Dohodnina je letni davek, med letom plačujemo le akontacije davkov. Nekatere akontacije plača delodajalec, nekatere sami. Dohodnina se plačuje od obdavčljivih dohodkov, ki so v Zakonu izrecno navedeni. Dohodnino na osnovi odločbe odmeri Davčna uprava z odločbo. Iz odločbe je razvidno, koliko davka mora zavezanec plačati iz svojih obdavčljivih dohodkov oz. ali jih je med letom z akontacijami že plačal dovolj ali jih mora še doplačati.

Kmetje pri izpolnjevanju svoje davčne napovedi vpišete katastrski dohodek, že zmanjšan za priznane oprostitve in olajšave. Podatek dobite na odločbi o odmeri davka iz kmetijstva za leto 1997 oz. iz obvestila, ki ga posreduje davčna uprava. Če ste v letu 1997 plačevali prispevke za socialno varnost kot kmet, vpišete še vsoto plačanih prispevkov. Plačani prispevek za socialno varnost se seveda pri izračunu letnega davka odšteje od vpisanega katastr-

skega dohodka in tako zmanjšuje osnovo za dohodnino.

Včasih se kmetje pritožijo na odločbo o odmeri davka iz kmetijstva in pritožba do roka za oddajo napovedi še ni rešena. V takem primeru morate vseeno oddati napoved dohodnine z vpisanim spornim katastrskim dohodkom, davčna uprava pa vam bo v primeru, da vam pozitivno reši pritožbo, sama popravila vpisano osnovo iz katastrskega dohodka.

Osnova za dohodnino se vsem vlagateljem zmanjša za 11 % povprečne slovenske plače, ki pa v tem trenutku še ni znana. Predvidevam, da bo to znašalo okrog 175.000 tolarjev. Ta olajšava je enaka za vse davčne zavezance. Potem lahko uveljavljamo olajšave za vzdrževane družinske člane in vzdrževane otroke. Seveda pa lahko dohodninsko osnovo zmanjšamo še za 3% naše osnove za dohodnino na podlagi računov za določene izdatke, opredeljene v Zakonu. Pri odločanju, kateri izdatek upoštevati za znižanje naše davčne osnove, se moramo držati nekaterih načel, saj vsi možni izdatki oz. davčni odbitki niso nikjer naštet. Dobro moramo poznati besedilo 9. člena Zakona o dohodnini, potrebujemo pa seveda tudi dokazila o izdatkih - položnice, račune ali drug verodostojen dokument, ki se glasi na naše ime.

Dokumentacijo v zvezi z vložitvijo davčne napovedi morate hraniti še pet let po pravnomočnosti odločbe.

mag. Lilijana Ježovnik Jančič

NAKAZOVANJE DOHODKOV NA RAČUNE

Ker še vedno prihaja do nejasnosti v zvezi z nakazovanjem prejemkov na račune, vas v nadaljevanju še enkrat seznanjam z Uredbo o obveznem nakazovanju izplačevalcev prejemkov na račune prejemnikov. Uredba o pogojih, pod katerimi je potrebno vsa plačila in prejemke davčnim zavezancem nakazovati na njihove račune pri bankah in hranilnicah je novost iz leta 1997. Izdajo uredbe je narekoval nov Zakon o davčnem postopku. Zakon o davčnem postopku določa, da morajo izplačevalci obdavčljive in neobdavčljive dohodke in druga plačila davčnim zavezancem nakazovati na kakršnekoli račune zavezanca pri banki, hranilnici ali hranilno kreditni službi.

Torej morajo vse pravne osebe, zadrage, zasebniki, državni in drugi organi od 1.1.1997 vsa plačila za

dobavljeno blago ter druge prejemke davčnim zavezancem nakazovati na njihove račune pri bankah ali hranilnicah.

Pod izrazom račun uredba določa, da je to :

- tekoči račun
- žiro račun in
- tudi račun v tuji valuti.

Uredba določa znesek v višini 25.000 tolarjev, ki ga prejemnik še lahko dobi v gotovini ali na hranilno knjigo in ga izplačevalcu ni treba nakazati na račun prejemnika (tekoči ali žiro račun). Nakazila na hranilne knjižice ali izplačilo v gotovini za odkupe kmetijskih proizvodov nad zneskom 25.000 tolarjev tako niso več možna. Zadrage in ostali izplačevalci

prejemkov od prodaje kmetijskih proizvodov morajo tako vse zneske višje od 25.000 tolarjev nakazovati kmetom na njihove račune pri bankah in hranilnicah oziroma hranilno kreditni službi. Za odpretje računa pa bo vsaka banka ali hranilnica zahtevala poleg imena in priimka ter naslova še davčno številko imetnika računa.

V Hranilno kreditni službi svetujemo vsem komitentom, naj si za nakazila prejemkov - odkupov iz zadruga ali drugod (zadruga po Uredbi ne smejo nakazovati odkupov nad zneskom 25.000 tolarjev na hranilne knjige) uredijo ali:

- tekoči račun, ki ga ponujamo, omogoča nakazila odkupov na tekoče račune in uporabo čekov za

odložena plačila. Kmetom tako nudimo možnost odloženih plačil (npr. kurilno olje ipd...), svetujemo pa tudi plačilno kartico, s katero lahko kupujejo po vsej Savinjski dolini ter v Celju in njegovi okolici,

- žiro račun in hkrati tudi trajnik na hranilno knjižico. S tem ohranijo možnost dvigov gotovine iz hranilne knjige na vseh blagajniških mestih po Savinjski dolini.

mag. Lilijana Ježovnik Jančič

UKINITEV FINANČNIH INTERVENCIJ

Ukinitev sofinanciranja obresti od posojil
za financiranje tekoče proizvodnje v letu 1998

Hranilno kreditna služba Žalec je vse do sedaj uveljavljala razne ugodnosti, ki jih je Vlada RS in Ministrstvo za kmetijstvo nudilo za razvoj kmetijstva in podpore raznim posameznim proizvodnjam v obliki regresiranih obresti. Vendar v letu 1998 ne bo več tako.

Vsa leta je sofinanciranje obresti od posojil za tekočo proizvodnjo potekalo po ustaljeni poti. Rejci so najeli kredit, s katerim so kupili živino, HKS pa jim je na Ministrstvu uveljavljala regres za obresti od najetih kreditov. Tako so rejci dobili vsaj nekaj za izravnavo stroškov pitanja. Do subvencioniranja obresti od posojil za vlaganja v tekočo proizvodnjo so bile upravičene fizične in pravne osebe, ki so se ukvarjale s kmetijsko dejavnostjo (kmetje in kmetijske zadruga). Namen ukrepa je bil zmanjšati breme obresti, ki jih morajo plačevati kmetje in zadruga za najeta posojila za pitanje govedi in prašičev v lastni ali kooperacijski proizvodnji.

Regresirala se je samo realna obrestna mera vendar največ do višine 8 % letno, razen za prašiče pitance, kjer je bil regres samo 4 % letno. Pogoj za pridobitev regresa pa je bila sklenjena kreditna pogodba s finančno organizacijo za financiranje kmetijske proizvodnje.

V osmi številki Uradnega lista z dne 06.02.1998 pa so bile objavljene nove, bistveno zmanjšane finančne intervencije, med njimi pa ni več regresiranja obresti za tekočo proizvodnjo. Ministrstvo za kmetijstvo je torej v letu 1998 ukinilo regresiranje oz. sofinanciranje obresti od najetih kreditov za tekočo proizvodnjo.

Hranilno kreditna služba bo vsekakor skušala po svoji moči kmetom, ki imajo najete kredite za tekočo proizvodnjo, pomagati, verjetno tudi skupaj z občino Žalec.

mag. Lilijana Ježovnik Jančič

OGLAS

Brezplačno oddam starejšo leseno hmeljsko žičnico v velikosti 1,2 ha, če jo sami poderete in odstranite.

Zaradi prenehanja s hmeljarjenjem, prodam tudi obiralni stroj ALLOIS št. 2 (120 trt/uro).

Informacije na telefon

063 / 708 - 056

OGLAS

Prodamo dobro ohranjen obiralni stroj WOLF 280, letnik 1978 v brezhibnem stanju in z novim rezervnim trakom !

Informacije na telefon

063 / 722 - 075

Slovenski hmeljar

Prvi strokovni list za hmeljarstvo * Glasilo
Hmeljarske zadruga, r. z. z. o. z. * Izhaja
redno vsak drugi pelek * Naročnina letno
20 din, za inozemstvo 40 din, posamezna
številka stane 2 din * Uredništvo in uprava:
Celje, Cankarjeva ulica 4 — Telefon št. 196

Leto IX.

Celje, 18. februarja 1938

Štev. 4

Ne bomo krčili ?

Vse zadnje čase se je mnogo govorilo, pisalo in razpravljalo o skrčenju površine hmeljskih nasadov. Že leto 1937 je namreč jasno pokazalo, da se pridelava hmelja več kakor ga je treba, in v takem primeru seveda moramo računati z vedno slabšimi cenami. Treba je torej pridelovanje hmelja omejiti, da bomo dosegli za svoj pridelek vsaj kolikor-toliko primerno ceno. Zato pa je treba skrčiti površino nasadov, skrčiti čimprej in čimbolj, da preprečimo nadprodukcijo.

Zadeva nadprodukcije je pereča zlasti za izvozne države, v prvi vrsti za Češkoslovaško, ki izvažata največ hmelja. Zato se je Češkoslovaška bavila prvotno z mislijo, da skrči svoje nasade za celih 3000 ha, po konferenci v Nürnbergu pa se je govorilo le še o 1200 ha. Po najnovejših vesteh pa Češkoslovaška sploh ne bo skrčila površine hmeljskih nasadov, temveč bo le kontingentirala pridelovanje hmelja.

Tako se je namreč sklenilo na seji zastopnikov hmeljarskih organizacij pri kmetijskem ministrstvu v Pragi dne 3. t. m.

Skrčenje površine hmeljskih nasadov bi zahtevalo obilega dela in stroškov in še bi bilo težko skrčenje res na vse strani pravično izvesti. Kontrola bi bila silno težavna ter bi zahtevala nove finančne žrtve. Poleg tega pa je uspeh skrčenja površine nasadov tudi dvomljiv. To se je videlo v Nemčiji, kjer lani vključ skrčeni površini nasadov niso pridelali nič manj hmelja kakor prej. Vsak hmeljar, ki je moral skrčiti, pač ukrene vse, da v preostalih hmeljiščih pridelava čim več hmelja. Zato so na Češkoslovaškem opustili zamisel, urediti pridelovanje hmelja po nemškem načinu, to je

skrčenje površine nasadov, in se odločiti za angleški način, to je kontingentiranje pridelka.

V Angliji je že nekaj let sem pridelek hmelja kontingentiran. To se pravi, da se že pred obiranjem določi, koliko sme znašati pridelek sploh in vsakemu hmeljarju posebej, koliko hmelja bo smel prodati. Kontingentiranje pridelka hmelja je v Angliji združeno s skupnim vnovčenjem, in kar se pridelava hmelja več kakor je določeno, se pusti neobrano ali se vsaj ne vnovči takoj, temveč šele potem, če je bil kontingent določen prenizko in hmelja primanjkuje.

Po angleškem načinu nameravajo torej baje že letos kontingentirati pridelek hmelja tudi na Češkoslovaškem, le da bi trgovina s hmeljem ostala tudi še nadalje svobodna. Kakih štirinajst dni pred obiranjem bodo določili, koliko sme znašati skupni pridelek in koliko hmelja sme pridelati vsak posamezni hmeljar. Tozadevno kontrolo bodo vodili potem poverjeniki za oznamkovanje, ki bodo vsakemu hmeljarju oznamkovali le toliko hmelja, kolikor mu je bilo določeno s kontingentom, da ga sme pridelati. Ker je znankovanje hmelja obvezno in prodaja neznamkovanega hmelja sploh prepovedana, bi hmeljar hmelj, ki bi ga pridelal več, ne smel in tudi ne mogel prodati, če bi ga tudi obral; v lastnem interesu ga bo menda zato raje pustil neobranega. Tozadevna kontrola torej ne bo zahtevala nobenega posebnega dela in nobenih novih stroškov, pač pa se bo prav lahko pridelek hmelja vsako leto prilagodil potrebi. Ker pa hmeljski zakon sicer predvideva stabilizacijo in morebitno skrčenje površine hmeljskih nasadov, kontingentiranje pridelka pa ne, bo treba predvsem zakon v tem smislu spremeniti oziroma izpopolniti. Sicer pa se novelizacija hmeljskega zakona itak že pripravlja.

Češkoslovaška torej ne bo krčila površine hmeljskih nasadov. Ohranila si bo proste roke, da vsako leto lahko določi višino pridelka, oziroma vrže na trg več ali manj blaga, kakor ji bo bolj kazalo, seveda je še vprašanje, kako se bo kontingentiranje obneslo pri svobodni trgovini in v pretežno izvozni državi. Način je sicer angleški, toda razmere popolnoma druge. Anglija določi kontingent po potrebi domače pivovarske industrije, kar je vsekakor mnogo lažje, kakor pa določiti kontingent po potrebi izvoza, kjer je treba računati s konkurenco. Sicer pa bodo izkušnje pokazale, kaj se da doseči, ako bo končno do kontingentiranja pridelka v Češkoslovaški res prišlo. Vsekakor je Češkoslovaška opustila namero, skržiti površino hmeljskih nasadov in vprašanje je, kaj bodo ukrenile sedaj druge, na tem zainteresirane države.

O sezoni 1937/38

In zopet imamo eno sezono za seboj. Le kakih osem stotov morda, najbrž pa niti toliko ne več, imamo še neprodanega lanskega pridelka. Ostalo pa smo prodali, toda k a k o smo prodali, to pa je drugo vprašanje. S potekom zadnje sezone nekateri niso namreč prav nič zadovoljni ter sedaj iščejo krivdo in krivce tam, kjer jih ni, in dokazujejo s tem vse preveč naivnosti in popolno nepoznanje cele zadeve. Zato pa je bolj kakor kdaj potrebno, da se tudi o pretekli sezoni kakor navadno doslej natančneje pomenimo in razčlenimo njen potek iz stvarnega in popolnoma nepristranskega stališča.

Vremenske razmere za razvoj hmeljske rastle v letu 1937 niso bile nič kaj ugodne. Vse preveč deževno vreme je bilo, že obrezovanje se je ponekod močno zavleklo in kar na silo izvršilo, pa tudi pozneje je bilo vlage vedno več kot dovolj, sonca in toplote pa je primanjkovalo. Pri takem vremenu se je rastlina bolj slabo razvijala in obetala le pičli pridelek. Prav zadnji čas pa je bilo le nekaj več toplote in sonca, rastlina si je hitro opomogla in smo končno le imeli glede množine srednjedobro letino. Sicer se je nabralo nekaj manj kot prejšnje leto, toda pridelek je bil večinoma zelo težak in bo zato glede množine še presegal letnik 1936.

Vkljub neugodnim vremenskim razmeram je bila rastlina sorazmerno še precej zdrava. Bolhači vlažnega in hladnega vremena ne pre-

neso in zato niso povzročili škode, pač pa so uši v bolj zakotnih legah tudi precej nagajale in v nekaterih obrobni krajih tudi stenice. Za peronosporo je bilo vreme vlažno dovolj, vendar zlasti v začetku vegetacije preveč hladno in zato nevarnost ni bila tako velika; ker je bila večina nasadov proti tej bolezni ponovno zaščitno škropljena z bakreno - apneno brozgo ali bakrenim apnom, se tudi pozneje bolezen ni mogla razširiti. Tik pred obiranjem je bilo nekaj res vročih sončnih dni in tedaj se je v nekaterih lahkah, peščenih legah pričel naglo širiti rdeči pajek. Sicer se je takoj pričelo tudi z obrambnim škropljenjem, vendar je kaj hitro nastopilo zopet deževno ter hladno vreme, ki je tako naglo in temeljito zatrla nevarnega škodljivca, da ni utegnil povzročiti znatnejše škode.

Pridelek je bil v splošnem in zlasti glede barve prav dober. Ker so bili večinoma vsi nasadi ponovno škropljeni zaščitno proti peronospori, je bilo po obiranju v barvi slabše, lisasto in rjavo blago kaj redko. Kako potrebno je bilo v letu 1937 škropljenje proti peronospori, dokazuje najbolj Vojvodina, kjer se je malo škropilo in je peronospora tako temeljito skvarila ves pridelek, da se polovico sploh ni obralo, pa tudi obrano je bilo pretežno le manj vredno blago. Ponovno poudarjamo, da bomo škropiti proti peronospori morali redno vsako leto, če bomo hoteli sploh še hmeljariti, pa naj bo potem cena že taka ali taka. Vojvodina nam je v letu 1937 doprinesla zato najboljši in nesporni dokaz.

Blago je bilo torej takoj po obiranju v veliki večini prav dobro v barvi. Toda s sušenjem je bil križ. Stalno deževno vreme je oviralo obiranje in sušenje tako, da je bil pridelek deloma premalo sušen in je pozneje trpel na barvi. Sicer pa je celo dobro in res skoz in skoz posušeno blago v letu 1937 pri nas kakor tudi drugod deloma slabo držalo barvo. Kakor smo že lani poročali, so vzroki temu pojavu bili različni in zaenkrat še niso popolnoma dognani. Četudi je v mnogih slučajih bilo krivo prenašlo sušenje in preobila vlaga ves čas v teku vegetacije, so vsekakor tudi pri nas deloma tudi razne druge, do danes še ne popolnoma dognane okolnosti povzročile, da tudi pravilno posušen in vzkladiščen hmelj ni vedno držal barve.

(Dalje prihodnjič)

Razno

Konsum piva v USA se še vedno dviga in je v letu 1937 znašal 65,326.241 hl proti 62,207.252 hl v letu 1936, lani torej za 3,118.989 hl ali 5 % več.

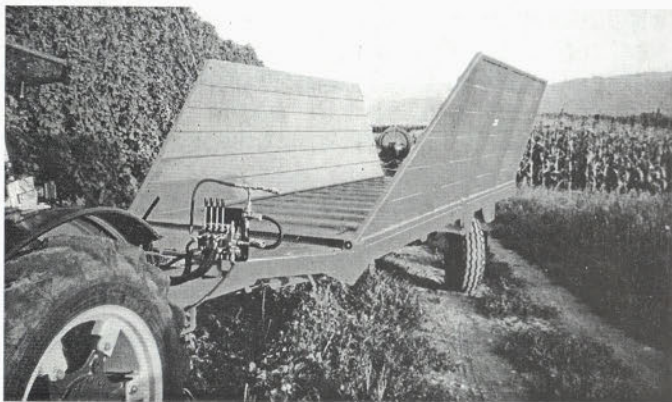

TEHNO S

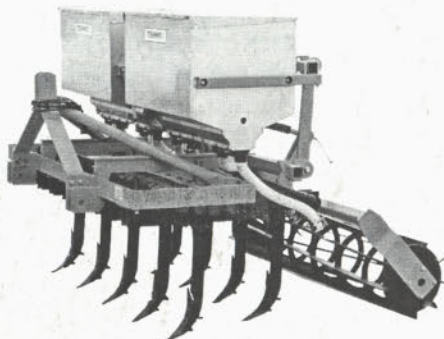
Cesta ob železnici 1, 3310 ŽALEC, tel.: 063 / 715 - 821

SPOŠTOVANI HMEJJARJI !

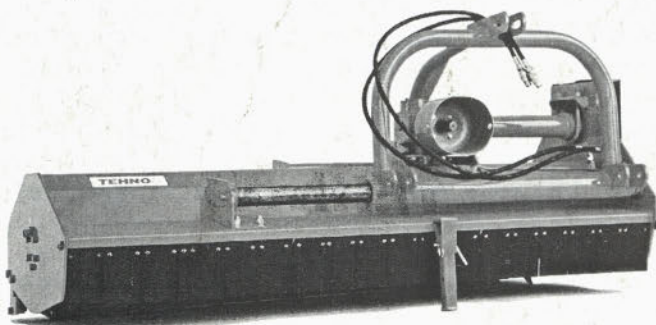
Obveščamo vas, da zbiramo prednaročila za prikolice za prevoz hmeljskih trt.

Nudimo vam
hmeljarski
TILLER z
dograjenim
dognojevalnikom
umetnih gnojil.

Zbiramo tudi prednaročila za mulčerje: sadjarske,
univerzalne, bočne, travniške !

sadjarski mulčer

sejalnica za koruzo in sladkorno peso

Nudimo vam
še
pnevmatske
sejalnice ter
kultivatorje
za sladkorno
peso in
koruzo.

Celje - skladišče
HRA D-Per
KZ S
Žalsk
Telef

70/1998

COBISS

PRAVA HRANILNICA

VAM V MESECU FEBRUARJU PONUJA
NAJUGODNEJŠE POGOJE VARČEVANJA:

1%	letno obrestno mero za a vista vloge,
T	temeljno obrestno mero za vezane vloge nad 15 dni,
T + 4%	letno obrestno mero za vezave nad 31 dni,
T + 4,5%	letno obrestno mero za vezane vloge nad 90 dni,
T + 5%	letno obrestno mero za vezane vloge nad 180 dni,
T + 6%	letno obrestno mero za vezane vloge nad 1 leto

**VABIMO VAS,
DA NAS OBIŠČETE V ENI
OD POSLOVNIH ENOT
PO SAVINJSKI DOLINI.**

OHRANJAMO TRADICIJO. SKRBIMO ZA RAZVOJ.